

IX. évfolyam 2. szám 2016

PÉNZÜGYI HÍRLEVÉL

Agrárgazdasági Kutató Intézet

Pénzügyi Hírlevél
IX. évfolyam 2. szám 2016

Megjelenik negyedévente

Felelős szerkesztő
Lámfalusi Ibolya

Szerzők
Keményné Horváth Zsuzsanna
horvath.zsuzsanna@aki.gov.hu

Illés Ivett
illes.ivett@aki.gov.hu

Kiadó
Agrárgazdasági Kutató Intézet
H-1093 Budapest, Zsil utca 3–5.
Postacím: H-1463 Budapest, Pf.: 944
Telefon: (+36 1) 476-6093
Fax: (+36 1 217-0984
www.aki.gov.hu
aki@aki.gov.hu
https://pair.aki.gov.hu

ISSN 1418 2130

A kiadványokkal kapcsolatban részletes felvilágosítást ad:
Publikációs Csoport
publikacio@aki.gov.hu
Telefon: (+36 1) 476-3060

Minden jog fenntartva. A kiadvány bármely részének sokszorosítása, adatainak bármilyen formában (nyomtatott vagy elektronikus) történő tárolása vagy továbbítása, illetőleg bármilyen elven működő adatbázis-kezelő segítségével történő felhasználása csak a kiadó előzetes írásbeli engedélyével történhet.

Tartalomjegyzék

Agrár- és vidékfejlesztési támogatások.....	3
Közvetlen termelői támogatások	5
Vidékfejlesztési és halászati programok.....	6
Piaci és egyéb támogatások	7
Nemzeti támogatások	8
Az agrár- és vidékfejlesztési támogatások kiemelt területei	11
Állattenyésztési támogatások.....	11
Szántóföldi növénytermesztők támogatása.....	13
Kertészeti ágazat támogatása.....	14
Kockázatkezelés a mezőgazdaságban.....	15
A mezőgazdaság és az élelmiszeripar vállalkozásainak hitelgazdálkodása	16
Az egyéni gazdaságok hitelállománya.....	17
A társas vállalkozások hitelállománya.....	20
Kedvezményes finanszírozás a mezőgazdaságban és az élelmiszeriparban	25
MFB-hitelprogramok.....	25
Agrár Széchenyi Kártya Folyósámlahitel	28
Költségvetési kamat- és kezesi díjtámogatással működő egyéb agrárfinanszírozási programok.....	30
Növekedési Hitelprogram.....	31
Garantált hitelállomány a mezőgazdaságban és az élelmiszeriparban.....	33
A jegybanki kamat és a vállalati szektor kamatainak alakulása	36
EU-referencia-kamatláb.....	37
Lízingcégek mezőgazdasági kihelyezései	38
Ágazati csődráták	41
Kiegészítő táblák.....	42

Agrár- és vidékfejlesztési támogatások

Agrár- és vidékfejlesztési támogatásokra összességében 161,4 milliárd forintot folyósítottak 2016 első negyedévében (1. táblázat). A kifizetések számottevő részét, 78,4 százalékát továbbra is közvetlen támogatások formájában juttatták el a termelőkhez.

A 2014–2020-as ciklusban a közvetlen és a piaci támogatásokra folyósítható összeg az előző tervezési időszakhoz képest hozzávetőlegesen 33 százalékkal emelkedett, így a Közös Agrárpolitika forrásaiból Magyarország 8,9 milliárd eurót folyósíthat területalapú és piaci támogatásokra. További 3,4 milliárd eurót fordíthatunk vidékfejlesztési intézkedésekre KAP-forrásokból. Ez utóbbi a nemzeti hozzájárulással kiegészítve együttesen mintegy 1300 milliárd forint támogatási összeget képez, amely teljes egészében a vidéki térségek fejlesztését szolgálja a 2014-ben indult új költségvetési időszakban.

A 2007–2013-as tervezési időszak kifizetései az n+2-es szabály értelmében a 2015. év végén lezárultak, ezáltal a ciklushoz kapcsolódó programokra (DIT-ÚMVP) már nem folyósítottak támogatási összeget 2016 első negyedévében.

A közvetlen termelői támogatásokra – amely tartalmazza a zöldítési komponenssel kiegészült egységes területalapú támogatást, illetve az egyéb közvetlen támogatásokat – a költségvetési törvényben a 2016. évre előirányzott összeg az előző évhez képest mintegy 100 milliárd forinttal bővült, 467,5 milliárd forintra emelkedett. A 2014–2020-as vidékfejlesztési és halászati programokra (VP, MAHOP) 111,7, nemzeti támogatásokra 86,1, piaci és egyéb támogatásokra pedig 25,8 milliárd forintot különítettek el, ezáltal összesen 691,8 milliárd forint biztosítja az agrárium és a vidék fejlesztését, illetve a piac szabályozását 2016-ban.

1. táblázat: Agrár- és vidékfejlesztési támogatások, 2016. I. negyedév

millió HUF

Jogcím	Eredeti előirányzat	2016. I. negyedév
I. Közvetlen termelői támogatások	467 504	126 528
II. Vidékfejlesztési és halászati programok	834	1 011
Halászati Operatív Program	834	1 011
III. Vidékfejlesztési és halászati programok 2014–2020	111 651	0
Vidékfejlesztési Program	108 903	0
Magyar Horgászati Operatív Program	1 622	0
Vidékfejlesztési és halászati programok technikai segítségnyújtása	1 125	0
IV. Piaci és egyéb támogatások	25 758	4 047
Egyéb uniós támogatást kiegészítő támogatások	9 758	2 235
Agrárpiaci támogatások	16 000	1 811
Belpiaci intézkedések	16 000	1 813
<i>Ebből: borászati ágazat támogatása</i>		249
Külpiaci intézkedések	0	0
Intervenciók költségei	0	-1
V. Nemzeti támogatások	86 069	29 790
Agrártámogatások mindösszesen	691 815	161 376

Forrás: FM- és MVH-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

Az agrár- és vidékfejlesztési támogatásokra fordított összeg 80,0 százalékát európai uniós, 20,0 százalékát pedig hazai forrásból finanszírozták. A társfinanszíro-

zással megvalósult projektek keretében folyósított összeg 76,7 százaléka nemzeti költségvetésből 23,3 százaléka pedig uniós forrásból származott az első negyedévben (2. táblázat).

2. táblázat: **Agrár- és vidékfejlesztési támogatások forrásai, 2016**

Forrás	millió HUF					
	2016. évi eredeti előirányzat			2016. I. negyedévi kifizetés		
	összesen	EU	nemzeti	összesen	EU	nemzeti
Nemzeti forrásból finanszírozott támogatások	86 069	–	86 069	29 790	–	29 790
EU-társfinanszírozású támogatások	122 243	94 410	27 833	3 247	756	2 490
Közvetlen EU-kifizetések	483 504	483 504	–	128 339	128 339	–
Összesen	691 815	577 914	113 902	161 376	129 096	32 280

Forrás: FM- és MVH-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

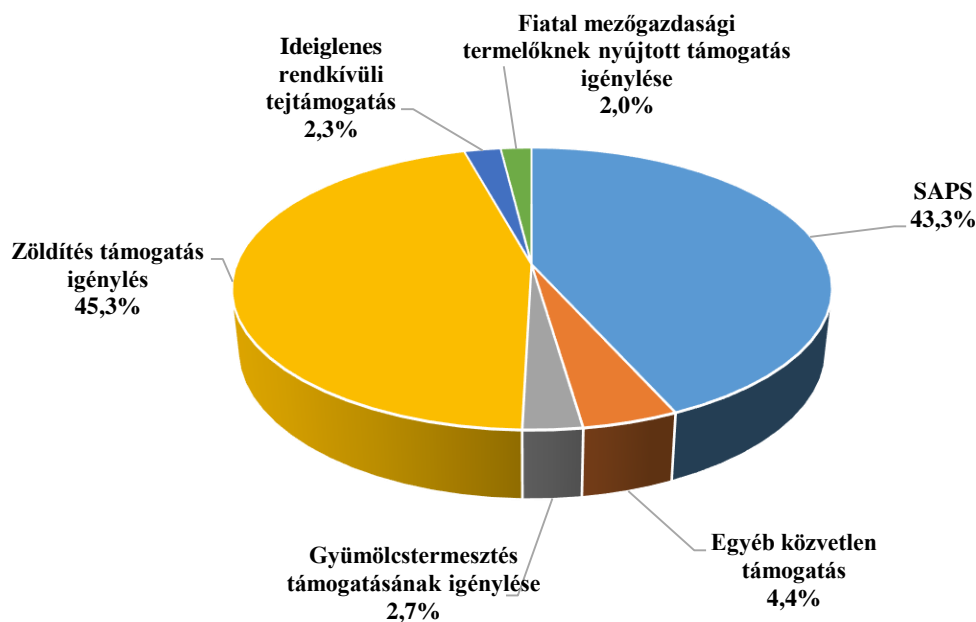
Közvetlen termelői támogatások

A Közös Agrárpolitika első pillérét a közvetlen kifizetések és a piaci intézkedések képezik. A 2014–2020-as időszakban Magyarország élt a pillérek közötti átcsoportosítás lehetőségével, így a vidékfejlesztési pillérből (II.) a közvetlen támogatásokhoz (I.) a támogatási összeg 15 százaléka került át.

A közvetlen kifizetéseken belül az egységes területalapú támogatás 2020 végéig megmarad a zöldítési komponenssel kiegészülve. Továbbra is alkalmazzák a degresszivitást, azaz a támogatási összeg 150 ezer eurót meghaladó részének 5 százaléka, a 176 ezer euró feletti részének pedig 100 százaléka elvonásra kerül a 2016. évben is.

A közvetlen támogatásokat teljes mértékben az Európai Mezőgazdasági Garancia Alapból (EMGA) finanszírozzák, amelynek 30 százalékát a környezet és az éghajlat szempontjából kedvező, úgynevezett „zöld” intézkedésekre kell fordítani az új tervezési időszakban. A zöldítési támogatás igénybevételéhez bizonyos ökológiai és fenntarthatósági elemek teljesítése szükséges a

1. ábra: **Közvetlen támogatások, 2016. I. negyedév**

Forrás: FM-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

¹ A támogatási összeg a tárgyévvel megelőzően megszűnt jogcímeket is tartalmazza, amelyeket az Egyéb, korábbi évekről áthúzódott kifizetések sor alatt szerepeltetünk.

gazdálkodók részéről.

Az egységes területalapú támogatásra (továbbiakban SAPS), illetve a hozzá kapcsolódó zöldítés és egyéb jogcímekre 2016. első negyedévben összesen 126,5 milliárd forintot folyósítottak.¹ A 2015. évi EMGA gazdasági évhez kapcsolódó támogatási kérelmek kifizetéseit 2016. június 30-ig teljesítheti a tagállam, ennek értelmében a március 31-ig kifizetett összeg a 2015. évi kérelmek alapján került folyósításra.

A közvetlen támogatások keretében megvalósult kifizetés közel felét, 45,3 százalékát zöldítési támogatás, 43,3 százalékát pedig egységes területalapú támogatás jogcímen folyósították az első negyedévben (1. ábra).

A vizsgált időszakban a Gyümölcsstermesztés támogatásának igénylésére (3,5 milliárd forint), az Ideiglenes rendkívüli tejtámogatásra (3,0 milliárd forint) és a – 2015-től bevezetésre került – Fiatal mezőgazdasági termelőknek nyújtott támogatásra (2,5 milliárd forint) folyósított összeg érdemel kiemelés. Továbbá a szintén 2015-től életbe lépett Kisgazdaságok egyszerűsített támogatására is megindult a kifizetés az első negyedévben (6. táblázat).

Vidékfejlesztési és halászati programok

A 2014–2020-as hétéves tervezési és programozási időszakban az új Vidékfejlesztési Program (továbbiakban VP) intézkedései négy tengely helyett hat prioritás köré csoportosulnak. A VP stratégiai célkitűzései az ökoszisztémák állapotának megőrzését, a mezőgazdaságban és az erdőgazdálkodásban tevékenykedő üzemek életképességének javítását, versenyképességének növelését szolgálják. A VP nagy hangsúlyt fektet továbbá a fenntartható fejlődésre és az innováció előmozdítására, az erőforrások hatékony felhasználására és a karbonszegény gazdálkodásra történő áttérésre.

Az élelmiszerláncok szervezése és kockázatkezelése, illetve a társadalmi befogadás előmozdítása, a szegénység csökkentése és a gazdaságfejlesztés támogatása a vidéki térségekben további célterületei a programnak.

A vidékfejlesztést és a halgazdálkodást támogató intézkedésekre összességében 112,5 milliárd forintot különítettek el a 2016. évre, melyből 1,0 milliárd forintot vettek igénybe a Halászati Operatív Program keretében az első negyedévben (3. táblázat).

Az új Vidékfejlesztési és halászati programokra a pályázati felhívások kiírása folyamatban van, ebből adódóan március 31-ig nem történt kifizetés a 2014–2020-as Vidékfejlesztési Program (VP) és a Magyar Halgazdálkodási Operatív Program (MAHOP) keretében.

3. táblázat: **Vidékfejlesztési és halászati támogatások, 2016. I. negyedév**

millió HUF

Jogcím	Eredeti előirányzat	2016. I. negyedév
I. Vidékfejlesztési és halászati programok	834	1 011
Halászati Operatív Program	834	1 011
II. Vidékfejlesztési és halászati programok 2014–2020	111 651	0
Vidékfejlesztési Program	108 903	0
MAHOP	1 622	0
Vidékfejlesztési és halászati programok technikai segítségnyújtása	1 125	0
EU-társfinanszírozással működő vidékfejlesztési és halászati programok összesen	112 485	1 011

Forrás: FM- és MVH-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

Piaci és egyéb támogatások

A piaci és egyéb támogatásokra a 2016. évben 25,8 milliárd forint használható fel. Az elkülönített összegből az első negyedév végéig 4,0 milliárd forint kifizetése valósult meg (4. táblázat). Az agrárpiacot támogató intézkedések közül a belpiaci intézkedésekre uniós forrásból folyósított összeg 1,8 milliárd forintot tett ki, míg

az intervenciók költségekre és a külpacot támogató intézkedésekre nem történt kifizetés március 31-ig.

A kiegészítő nemzeti támogatással működő programokra (Magyar Méhészeti Nemzeti, Iskolatej- és Iskolagyümölcs-program, Egyes speciális szövetkezők támogatása, Egyes állatbetegségek ellenőrzése, felszámolása) a hazai költségvetésből nagyobb arányban valósult meg kifizetés, mint európai uniós forrásból.

4. táblázat: **Piaci és egyéb támogatások, 2016. I. negyedév**

	millió HUF	
Jogcím	Eredeti előirányzat	2016. I. negyedév
Agrárpiaci támogatások	16 000	1 811
Belpiaci intézkedések	16 000	1 813
Kiegészítő nemzeti támogatással működő programok uniós része		1 520
<i>Magyar Méhészeti Nemzeti Program</i>		78
<i>Iskolatejprogram</i>		190
<i>Iskolagyümölcs-program</i>		311
<i>Egyes speciális szövetkezők támogatása</i>		631
<i>Egyes állatbetegségek ellenőrzése, felszámolása</i>		311
Borászati ágazat támogatása		249
ebből		
<i>Szőlőültetvények szerkezetátalakításának és átállításának támogatása</i>		18
<i>A szőlőfeldolgozás és a borkészítés során keletkező melléktermékek támogatással történő leparlásának támogatása</i>		220
<i>Borok promóciója harmadik országokban</i>		11
Rendkívüli zöldség-gyümölcs támogatás		44
Külpiaci intézkedések		0
Intervenciók költségei		-1
Kiegészítő nemzeti támogatással működő programok nemzeti része	9 758	2 235
Magyar Méhészeti Nemzeti Program	683	78
Iskolatejprogram	2 600	1 029
Iskolagyümölcs-program	1 726	316
Egyes speciális szövetkezők támogatása	4 213	682
Egyes állatbetegségek ellenőrzése, felszámolása	537	130
Összesen	25 758	4 047

Megjegyzés: Az agrárpiaci támogatások között szerepeltetett intervenciók költségei negatív értéke az elutasítás miatt befizetett, illetve a téves kiutalás miatt visszaszedett összegekből adódott.

Forrás: FM- és MVH-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

Nemzeti támogatások

A hazai költségvetésből 86,1 milliárd forint áll a gazdálkodók rendelkezésére nemzeti támogatások formájában 2016-ban. Ezen belül a Folyó kiadások és jövedelemtámogatásokra 75,5 milliárd forintot különítettek el a 2016. évi költségvetési időszakra (5. táblázat).

Nemzeti támogatások keretében összesen 29,8 milliárd forintot folyósítottak az első negyedév végéig. A kifizetett összeg több mint negyede (29,8 százalék) Átmeneti nemzeti támogatás (továbbiakban ÁNT) jogcímen jutott el a gazdálkodókhoz, amelyek között több olyan jogcím is szerepel (Nemzeti tejtámogatás, Anyajuh termeléshez kötött támogatás, Kedvezőtlen adottságú területeken nyújtható anyajuh kiegészítő támogatás), amelyre már 2015-ben megkezdődött a kifizetés a kérelmekhez kapcsolódóan.

A Több munkahelyet a mezőgazdaságban program tovább folytatódik, kiemelten támogatva az állatte-

nyésztést, a zöldség- és gyümölcsstermesztést és a vetőmag-előállítását. A program keretében megemelt források lehetővé teszik, hogy az ÁNT állattenyésztési jogcímei a lehető legnagyobb keretösszeggel kerüljenek meghirdetésre. Ennek értelmében a 61/2015. (X.12.) FM rendelet alapján hizottbikartartás támogatására 3,3, az anyatehéntartás termeléshez kötött támogatására szintén 3,3, az extenzifikációs szarvasmarhatartásra 2,5 milliárd forint, az anyajuh termeléshez kötött támogatására 19,5 millió forint, illetve a kedvezőtlen adottságú területeken nyújtható anyajuh kiegészítő támogatásra 493,7 millió forint került elkülönítésre.

A tejtámogatás jogcímen történelmi bázisjogosultságonként legfeljebb 6,78 forint támogatásban részesülhetnek a gazdálkodók, amelyből 5,0 forintot előlegként vehettek igénybe. Ennek következtében a 2015. évi 12,7 milliárd forintos keretösszezből 9,2 milliárd forintot előleg formájában kifizettek a tárgyévben és további 2,9 milliárd forintot folyósítottak 2016 első negyedévében (6. táblázat).

5. táblázat: **Nemzeti támogatások, 2016. I. negyedév**

	millió HUF	
Jogcím	Eredeti előirányzat	2016. I. negyedév
Folyó kiadások és jövedelemtámogatások	75 471	23 912
ebből		
Átmeneti nemzeti támogatások	26 054	8 878
Baromfi állatjóléti támogatás	12 000	2 872
Sertés állatjóléti támogatás	9 100	1 528
Tenyészkoca állatjóléti támogatás	8 620	2 010
Egyes állatbetegségek megelőzése, leküzdése		2 574
Állati hulla ártalmatlanítási támogatása		687
Gázolaj jövedéki adójának de minimis támogatása (szőlő- és gyümölcsös ültetvények)		148
Ideiglenes rendkívüli tejtámogatás		2 951
Mezőgazdasági biztosítás díjához nyújtott támogatás		1 693
Agrárfinanszírozás kamattámogatása, kezesi díjtámogatása		330
Mezei őrszolgálat		215
A sertéságazat helyzetét javító stratégiai intézkedések támogatása	1 125	0
Nemzeti agrár-kárenyhítés	4 300	5 260
Tanyafejlesztés	1 225	219
Egyéb nemzeti támogatások	3 948	399
Nemzeti támogatások	86 069	29 790

Megjegyzés: Az Átmeneti nemzeti támogatások keretösszege gazdasági évre vonatkozik. A nemzeti agrár-kárenyhítés előirányzata a termelői hozzájárulást nem tartalmazza.

Forrás: FM-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

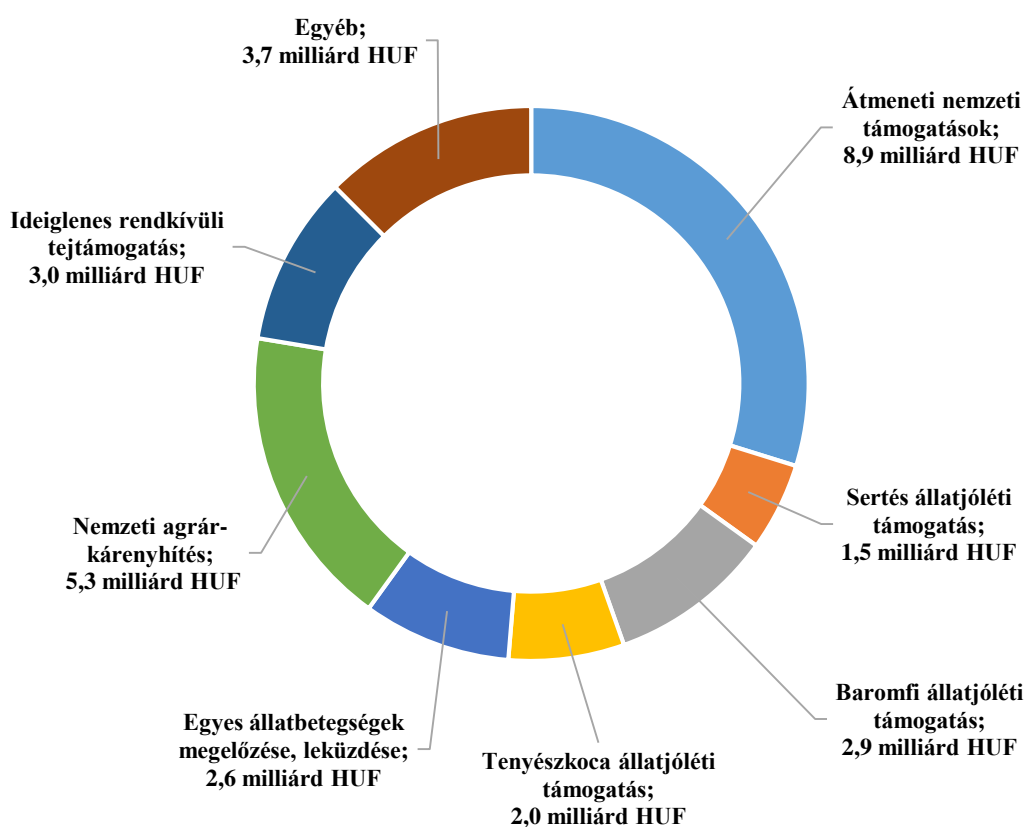
A tejelő tehenészetek nemzeti forrásból további 3,0 milliárd forint támogatásban részesültek Ideiglenes rendkívüli tejtámogatás jogcímen (2. ábra).

Az állatjóléti támogatások az előző évhez képest nagyobb keretösszeggel kerültek meghirdetésre, a baromfi állatjóléti támogatásra 1,0 milliárd forinttal több (12,0 milliárd forint), sertés állatjóléti támogatásra pedig 9,1 milliárd forint – 0,6 milliárd forinttal nagyobb összeg – került elkülönítésre. További 8,6 milliárd forint szolgálja a sertéságazat támogatását, amelyet a tenyészkoca állatjóléti támogatáshoz kapcsolódóan vehetnek

igénybe az ágazatban tevékenykedők.

Nemzeti agrár-kárenyhítésre az előző évhez hasonlóan a költségvetési törvény alapján 8,6 milliárd forintot különítettek el, amely fele-fele arányban tartalmazza a termelői befizetéseket és a hazai költségvetésből nyújtott támogatást, vagyis a 2016. évben ekkora összeggel emelkedik a kárenyhítésre rendelkezésre álló források nagysága az Alapban. A kifizetések a károk függvényében változnak, a 2016. év első negyedévében 5,3 milliárd forintot folyósítottak a rendszer keretében.

2. ábra: **A nemzeti támogatások főbb jogcímeinek kifizetései, 2016. I. negyedév**

Forrás: FM-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

6. táblázat: **Közvetlen és átmeneti nemzeti támogatások teljesülése részletesen, 2016. I. negyedév**

	millió HUF
Jogcím	2016. I. negyedév
Közvetlen támogatások	126 527,9
Területalapú támogatás	54 750,9
Cukorrépa-termesztés támogatásának igénylése	896,2
Fiatalföldgazdasági termelőknek nyújtott támogatás igénylése	2 481,9
Gyümölcsstermesztés támogatásának igénylése	3 461,0
Ideiglenes rendkívüli tejtámogatás	2 950,7
Kisgazdaságok támogatása	36,1
Mezőgazdasági biztosítás díjához nyújtott támogatás	0,9
Rizstermesztés támogatás igénylése	358,6
Termeléshez kötött anyajuh-támogatás	1 990,1
Termeléshez kötött anyatehéntartás támogatása	244,1
Termeléshez kötött hizottbika-támogatás	342,4
Termeléshez kötött tejhasznú tehén támogatás	1 588,8
Zöldítés támogatás igénylése	57 303,3
Egyéb, korábbi évekről áthúzódott kifizetések ebből	122,9
<i>Kérődző-szerkezetátalakítás</i>	<i>112,7</i>
<i>Zöldség-gyümölcs és dohány-szerkezetátalakítás</i>	<i>6,7</i>
<i>Területalapú támogatáshoz kapcsolódó elkülönített cukortámogatás</i>	<i>3,5</i>
Átmeneti nemzeti támogatások	8 878,4
Anyajuh-támogatás	0,1
Anyajuhtartás kiegészítő támogatás – 2007-től elválasztott	0,4
Átmeneti nemzeti anyatehéntartás támogatása	119,0
Burley dohány kiegészítő – termeléstől elválasztott	3,1
Húsmarhatartás támogatása – 2007-től elválasztott	3 170,0
Nemzeti tejtámogatás	2 905,1
Szarvasmarhatartás extenzifikációs támogatása – elválasztott	2 495,4
Virginia dohány kiegészítő – termeléstől elválasztott	7,4
Anyajuhtartás de minimis támogatás	13,2
Kiegészítő anyajuhtartás de minimis támogatása	1,4
Anyakecsketartás de minimis támogatása	161,6
Egyéb, korábbi évekről áthúzódott kifizetések ebből	1,7
<i>Anyatehén-támogatás – termeléstől elválasztott</i>	<i>0,1</i>
<i>Gabona, olaj-, fehérje- és rostonövények területalapú támogatása</i>	<i>0,1</i>
<i>Területalapú támogatás (szántóföldi növények, dohány, rizs)</i>	<i>0,7</i>
<i>Héjas gyümölcsűek támogatása</i>	<i>0,8</i>
Összesen	135 406,3

Forrás: FM- és MVH-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

Az agrár- és vidékfejlesztési támogatások kiemelt területei

A fejezet célja az agrárium és a vidék fejlesztését szolgáló támogatások ágazatonkénti, illetve alágazatonkénti bemutatása. A támogatási jogcímek ágazatok közti felosztása azonban nem minden esetben lehetséges, hiszen vannak olyan intézkedések, melyek több ágazat számára biztosítanak támogatási összeget (SAPS, zöldítés, termeléshez kötött támogatások), illetve egyes támogatások több alágazatot érintenek (Egyes állatbetegségek megelőzése, leküzdése – baromfin kívül, Állatihulla-elszállítási és -ártalmatlanítási támogatása stb.), ezáltal az ágazatokon belüli megosztást nem állt módunkban megvalósítani minden egyes jogcímnél.

Állattenyésztési támogatások

Az állattenyésztéssel foglalkozó termelők összességében 30,8 milliárd forint támogatási összeget vettek igénybe az első negyedév során (7. táblázat). A felhasznált összeget 75,9 százalékban hazai és 24,1 százalékban uniós forrásból finanszírozták. Az állattenyésztés számára nyújtott támogatás számottevő része, 58,5 százaléka a szarvasmarha-ágazat számára biztosított forrást. A támogatások 11,4 százalékát nem lehetett megosztani az állattenyésztési ágazatok között, a már említ-

tett okok miatt. A kifizetett összeg további 11,6 százalékát a baromfitartók, 11,5 százalékát pedig a sertésartók és -tenyésztők használták fel. A nemzeti támogatások kapcsán már említésre került, hogy az állattenyésztés kiemelten támogatott ágazat, ami a többletforrások biztosításában és az első negyedévben felhasznált összegben egyaránt megnyilvánul.

A szarvasmarha-ágazaton belül a húsmarhatartással foglalkozó gazdálkodók 6,4 milliárd forint támogatásban részesültek, a tejtermelők pedig 11,6 milliárd forintot vettek igénybe. A támogatási jogcímek között az Ideiglenes rendkívüli tejtámogatás keretében folyósított összeg kimagasló volt – 5,9 milliárd forint –, amely európai uniós és hazai forrásból megvalósult kifizetéseket egyaránt tartalmaz, hozzávetőlegesen 50-50 százalékos arányban.

A baromfitartók és a sertéságazatban tevékenykedők továbbra sem részesülnek uniós forrásban, ezáltal kizárólag a nemzeti támogatásként igényelhetnek támogatási összeget. Ennek értelmében továbbra is állatjóléti támogatás formájában biztosították a támogatási összeg közel teljes egészét a sertés- és a baromfitartók számára egyaránt.

A juh- és kecskeágazatban a Termeléshez kötött anyajuh támogatás dominált az első negyedévben.

7. táblázat: Az állattenyésztési ágazatba befolyt támogatási összegek, 2016. I. negyedév

	millió HUF
Jogcím	2016. I. negyedév
Szarvasmarha	17 984,2
Tejágazat	11 613,4
Ideiglenes rendkívüli tejtámogatás	5 901,2
Nemzeti tejtámogatás	2 905,1
Termeléshez kötött tejhasznútehén-támogatás	1 588,8
Iskolatejprogram	1 218,2
Húsmarhatartás	6 370,9
Húsmarhatartás támogatása – termeléstől elválasztott	3 170,0
Szarvasmarhatartás extenzifikációs támogatása – termeléstől elválasztott	2 495,4
Termeléshez kötött hízottbika-tartás támogatása	342,4
Termeléshez kötött anyatehéntartás támogatása	244,1
Átmeneti nemzeti anyatehéntartás támogatása	119,0
Sertés	3 538,1
Tenyézkoca állatjóléti támogatás	2 009,5
Sertés állatjóléti támogatás	1 528,0
A sertéságazat helyzetét javító stratégiai intézkedések támogatása	0,5
Baromfi	3 553,4
Baromfi állatjóléti támogatás	2 872,1
Egyes állatbetegségek megelőzése, leküzdése – baromfi	681,4
Juhok, kecskék	2 166,7
Termeléshez kötött anyajuh-támogatás	1 990,1
Anyakecske de minimis támogatás	161,6
Anyajuhtartás de minimis támogatása	13,2
Kiegészítő anyajuhtartás de minimis támogatása	1,4
Anyajuhtartás kiegészítő támogatása – termeléstől elválasztott	0,4
Egyéb jogcímek	3 510,9
Egyes állatbetegségek megelőzése, leküzdése – egyéb (baromfin kívül)	1 892,9
Állatihulla-elszállítási és -ártalmatlanítási támogatás	687,0
Egyes állatbetegségek ellenőrzése, felszámolása	441,8
Állattenyésztési feladatok	373,9
Rendezett piaci kapcsolatok kialakítása érdekében nyújtott csekély összegű (de minimis) támogatás	2,4
Egyéb, korábbi évekről áthúzódott kifizetések	112,9
ebből	
<i>Kérődző-szerkezetátalakítás</i>	<i>112,7</i>
<i>Anyatehén-támogatás – termeléstől elválasztott</i>	<i>0,1</i>
<i>Anyajuh-támogatás</i>	<i>0,1</i>
Összesen	30 753,4

Forrás: FM- és MVH-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

Szántóföldi növénytermesztők támogatása

A szántóföldi növénytermesztők 113,3 milliárd forintot használtak fel március 31-ig (8. táblázat). Az ágazatba befolyt összeg több mint felét a zöldítési támogatás, 48,3 százalékát pedig a területalapú támogatások

képezték. Mindkét támogatási jogcímet teljes egészében az Európai Mezőgazdasági Garancia Alapból (EMGA) finanszírozzák. További 1,3 milliárd forint került felhasználásra az EMGA-ból a rizs- és a cukorrépa-termesztés támogatására.

A hazai költségvetésből a dohányágazat részére (Burley és Virginia dohány) 10,5 millió forintot folyósítottak az ÁNT keretében az első negyedévben.

8. táblázat: A szántóföldi növénytermesztési ágazatba befolyt támogatási összegek, 2016. I. negyedév

Jogcím	2016. I. negyedév
Zöldítés támogatás igénylése	57 303,3
Területalapú támogatás	54 750,9
Cukorrépa-termesztés támogatásának igénylése	896,2
Rizstermesztés támogatásának igénylése	358,6
Növény-egészségügyi vizsgálatok támogatása	17,9
Virginia dohány kiegészítő – termeléstől elválasztott	7,4
Burley dohány kiegészítő – termeléstől elválasztott	3,1
Egyéb, korábbi évekről áthúzódott kifizetések	11,0
ebből	
<i>Zöldség-gyümölcs és dohány-szerkezetátalakítás</i>	<i>6,7</i>
<i>Területalapú támogatáshoz kapcsolódó elkülönített cukortámogatás</i>	<i>3,5</i>
<i>Területalapú támogatás (szántóföldi növények, dohány, rizs)</i>	<i>0,7</i>
<i>Gabona, olaj-, fehérje- és rostnövények területalapú támogatása</i>	<i>0,1</i>
Összesen	113 348,3

Megjegyzés: A SAPS-kifizetésekből a szántóföldi növénytermesztők mellett a legeltető állattartók és a kertészeti ágazat is részesültek, az alágazatok közötti megosztás nem volt lehetséges. A zöldség-gyümölcs és dohány-szerkezetátalakítás jogcímet sem lehetett megbontani, ennek eredményeképpen a kertészeti ágazat részére juttatott támogatást is tartalmaz.

Forrás: FM-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

Kertészeti ágazat támogatása

A kertészeti ágazat 5,8 milliárd forint támogatásban részesült a 2016. első negyedév folyamán (9. táblázat). A támogatások többsége az újonnan megjelent jogcím –

a Gyümölcsstermesztés támogatásának igénylése – keretben került kifizetésre.

A 2015. évben a kertészet számára meghatározó jogcímek közül továbbra is jelentős mértékű támogatási összeget folyósítottak az Egyes speciális szövetkezők támogatására és az Iskolagyümölcs-programra.

9. táblázat: A kertészeti ágazat részére folyósított támogatások, 2016. I. negyedév

	millió HUF
Jogcím	2016. I. negyedév
Gyümölcsstermesztés támogatásának igénylése	3 461,0
Egyes speciális szövetkezők támogatása	1 313,0
Iskolagyümölcs-program	627,1
A szőlőfeldolgozás és a borkészítés során keletkező melléktermékek támogatással történő leparálásának támogatása	220,0
Gázolaj jövedéki adójának de minimis támogatása (szőlő- és gyümölcsös ültetvények)	147,5
Szőlőültetvények szerkezetátalakításának és átállításának támogatása	17,7
Fűszerpaprika-termelők de minimis támogatása	0,2
Egyéb, korábbi évekről áthúzódott kifizetések	7,5
ebből	
<i>Zöldség-gyümölcs és dohány-szerkezetátalakítás</i>	6,7
<i>Héjas gyümölcsűek támogatása</i>	0,8
Összesen	5 794,0

Megjegyzés: A zöldség-gyümölcs és dohány-szerkezetátalakítás jogcímet nem lehetett felosztani az alágazatok között, ennek eredményeképpen a szántóföldi növénytermesztési ágazat részére juttatott támogatást is tartalmaz az összesítés.

Forrás FM- és MVH-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

Kockázatkezelés a mezőgazdaságban

Az időjárási jelenségek okozta agrárkárok enyhítését szolgáló mezőgazdasági kockázatkezelési rendszer 2012. január 1-je óta két pilléren nyugszik.

Az agrár-kárenyhítés (I. pillér) keretében a Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal (MVH) által a 2015. évi károk kompenzálására jóváhagyott, illetve részben jóváhagyott összeg 6,0 milliárd forintot tett ki (10. táblázat). A káresemények közül az aszály okozta kár a legnagyobb mértékű, de a jégeső és a tavaszi fagy is jelentős károkat eredményezett a termelők számára.

Az I. pillérben a jóváhagyott támogatásból 2016. március 31-ig 5,3 milliárd forint kárenyhítő juttatás került kifizetésre a termelők részére, amelynek forrása termelői befizetés és költségvetési támogatás volt.

A korábbi évek gyakorlatától eltérően 2015-ben a mezőgazdasági biztosítás díjához nyújtott támogatás (II. pillér) állami támogatásként valósult meg és a 2015. évi biztosítási szerződések díjához 2016 első három hónapjában mintegy 1,7 milliárd forint nemzeti támogatást fizettek ki. Ezek alapján a mezőgazdasági kockázatkezelési rendszer két pillérében összesen 7,0 milliárd forint támogatásban részesültek a termelők 2016 első negyedéve során (11. táblázat).

10. táblázat: Az MVH által a 2015. évi károk kompenzálására jóváhagyott, részben jóváhagyott kérelmek felosztása elemi káresemények szerint

	millió HUF
Káresemény	Jóváhagyott összeg
Aszálykár	4 103,0
Jégesőkár	975,5
Tavaszi fagykár	798,0
Belvízkár	72,3
Viharkár	58,1
Felhőszakadaskár	2,6
Téli fagykár	0,0
Őszi fagykár	0,0
Mezőgazdasági árvízkár	0,0
Összesen	6 009,4

Forrás: FM-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

11. táblázat: A mezőgazdasági kockázatkezelési rendszer kifizetései, 2016. I. negyedév

	millió HUF
Jogcím	2016. I. negyedév
Nemzeti agrár-kárenyhítés	5 259,8
Mezőgazdasági biztosítás díjához nyújtott nemzeti támogatás	1 693,5
Összesen	6 953,3

Forrás: FM-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

A mezőgazdaság és az élelmiszeripar vállalkozásainak hitelgazdálkodása

A Magyar Nemzeti Bank (MNB) várakozásainak megfelelően alakult a kis- és közepes vállalkozások (kkv) hitelezése 2015-ben. Éves szinten 3,4 százalékkal nőtt a kkv-szektor hitelállománya 2016 első negyedében. A banki hitelezésben fontos szerepet töltenek be a kkv-k, mivel ez a szektor adja a gazdasági növekedés nagy részét, továbbá a kis- és középvállalkozások vannak a legjobban ráutalva a hazai bankok hitelezési aktivitására.

Az EU-ban bővült a vállalati hitelek állománya (+0,8 százalék), amit elsősorban a Visegrádi országok, balti államok és Románia hitelállományának növekedése segített. Horvátországban, Szlovéniában és Bulgáriában visszaesés következett be.

Az MNB 2016 januárjában elindította a Növekedéstámogató Programot (NTP), ami a bankok piaci hitelezéshez való visszatérését segíti elő a Növekedési Hitelprogram (NHP) fokozatos kivezetésével és a pozitív ösztönzést jelentő új Piaci Hitelprogram (PHP) meghirdetésével. A PHP keretében a hitelösztönzés fő eszközévé a hitelezési aktivitáshoz kötött kamatcsereügylet (HIRS)² vált és ezen felül kiegészítő eszközként a preferenciális betéti lehetőség áll még rendelkezésre a jövőben. A bankok vállalják, hogy a HIRS-igénybevétel negyedének megfelelő mértékben növelik a kkv-hitelezési aktivitásukat.

Az MNB adatai szerint 17 hitelintézet élt a Piaci Hitelprogram kínálati lehetőségekkel, így az 1000 milliárd forintos keretből 760 milliárd forintot már felhasználtak 2016. február végéig. A bankok vállalták, hogy közel 200 milliárd forinttal növelik a jövőben a kkv-khoz kihelyezett hitelek nagyságát, ami 5 százalékos bővüléssel lehet egyenértékű. A PHP-n felül a Növekedési Hitelprogram második és harmadik szakasza is hozzájárult a 2016 első negyedévi hitelállomány növekedéséhez.

Az elmúlt három évet figyelembe véve megállapítható, hogy a nemzetgazdaság társas vállalkozásainak hitelállománya 2013 szeptemberétől fokozatosan esett. Most először, 2016 első negyedében a hitelállomány csökkenése megállt és 1,1 százalékkal nőtt az előző negyedévhez viszonyítva, azaz 5928,3 milliárd forintról

5995,2 milliárd forintra.

Az említett hitelállomány több mint felét (55,2 százalék) kitevő forinthitelek 2,4 százalékkal 3308,2 milliárd forintra, a devizahitelek 10 százalékkal tovább csökkentek 2687,1 milliárd forintra 2015 első negyedéhez képest. Makroszinten a hitelállományból a rövid lejáratú hitelek értéke 9,5 százalékkal, 1563,5 milliárd forintról 1712,1 milliárd forintra nőtt az aktuális negyedévben. A hosszú lejáratú hitelállomány ugyanezen időszakhoz képest 6,2 százalékkal lett kevesebb, értéke 4283,2 milliárd forintot tett ki.

Az egyéni gazdaságok hitelállománya az agrárgazdaság két ágazatában csökkent az előző negyedévhez képest, a társas vállalkozásoknál a mezőgazdasággal foglalkozók hitelállománya esett, az élelmiszer-ipari vállalkozásoké mérsékelten emelkedett 2016 első negyedében.

A lízingszövetség elemzései szerint a 2014. és a 2015. év a mezőgazdasági gépfelújításban növekedést és stabilitást hozott. A szövetség várakozásai szerint a lízingpiacon kiegyensúlyozott, fenntartható növekedés várható az elkövetkező években, ami főként a kis- és középvállalkozások beruházásainak emelkedésével magyarázható. A mezőgazdasági eszközfinanszírozásban ugyanakkor piaci korrekcióra kerülhet sor, amelyet a keresleti oldal gyengülése, a földvásárlás lehetősége, valamint az előrehozott beruházások, támogatások szerkezetének megváltozása okozhat.

Az NHP II. szakaszában, 2015. december 31-ig a keretösszeget meghaladó (1000 milliárd forint) 1402,1 milliárd forint összegű szerződésről nyújtottak be adatszolgáltatást az MNB felé. Az igények növekedésének egyik oka, hogy a program második szakasza 2015 végén lezárult, és a 2016-ban induló harmadik szakaszban az egyes hitelcélok már nem finanszírozhatók. Figyelemre méltó, hogy az NHP keretén belül felvehető hitelek közel kétharmada a mezőgazdaságból, a kereskedelemről, a javítás és a feldolgozóiparból származott.

² A HIRS a bankok kkv-hitelezéséből adódó kamatkockázatának 1-3 éves futamidőn való kezelésével támogatja a hitelezési aktivitást, a preferenciális betéti lehetőség pedig a bankok likviditáskezelését segíti elő, ezáltal

ugyancsak ösztönözve a hitelezést. A HIRS keretösszege 1000 milliárd forint.

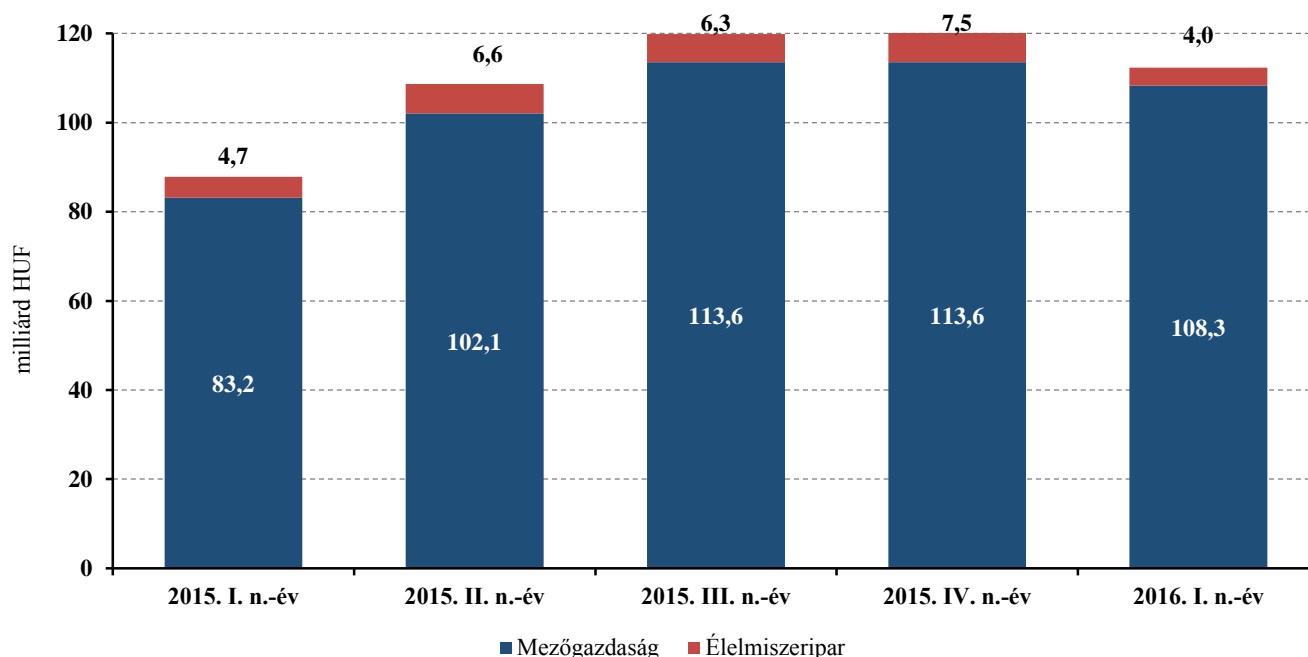
Az egyéni gazdaságok hitelállománya

A mezőgazdasági és élelmiszer-ipari egyéni gazdaságok teljes hitelállománya 2015-ben fokozatosan emelkedett, ugyanakkor az előző negyedévhez képest 7,3 százalékkal 112,3 milliárd forintra csökkent 2016 első negyedévében, ebből 14,5 milliárd forintot az egyéb be nem sorolt hitelek (lombardhitelek, szabad felhasználású, jelzálog-, személyi hitelek stb.) adták. A teljes hitelállományból 96,4 százalékot a mezőgazdasági, 3,6 százalékot az élelmiszer-ipari szakágazatok képviselték 2016 első negyedévében. A mezőgazdaság egyéni gazdaságainak hitelállománya 5,3 milliárd forinttal csökkent az előző negyedév értékéhez képest, egyelőre a földhitelprogramhoz kapcsolódó hitelfelvétel nem jelentkezett a 2016 első negyedévi értékekben. Az élelmiszeripar egyéni gazdaságainál szintén visszaesés következett be a hitelállományban, az előző negyedévi 7,5 milliárd forintról 3,5 milliárd forintra, azaz

46,7 százalékkal csökkent a hitelállomány értéke az aktuális negyedévben (3. ábra). A mérséklődés a szezonális ingadozásokkal magyarázható.

A 2015. év egészét vizsgálva megállapítható, hogy a mezőgazdaság egyéni gazdaságainál összességében a hitelállomány fokozatosan gyarapodott, meghaladva a 100 milliárd forintot 2015 év végére. A növekedést az uniós forrásokon túl elsősorban a Növekedési Hitelprogram ösztönözte. A mezőgazdaság hitelállományának gyarapodása azonban 2016 első felében megtorpant. Az MFB földhitelprogram, továbbá a Piaci Hitelprogram további ösztönző lehet a jövőre nézve, figyelembe véve, hogy az egyéni gazdaságok esetében a piaci hitel a teljes hitelállomány több mint 48,2 százalékát tette ki az aktuális negyedévben. Az NHP III. szakaszában felvehető hitelek a beruházási hitelfelvételt erősíthetik, a forgóeszközhitelket pedig várhatóan egyre inkább az MFB kedvezményes hitelprogramjaiból finanszírozzák a termelők.

3. ábra: Az egyéni gazdaságok hitelállománya 2015–2016 első negyedéve között

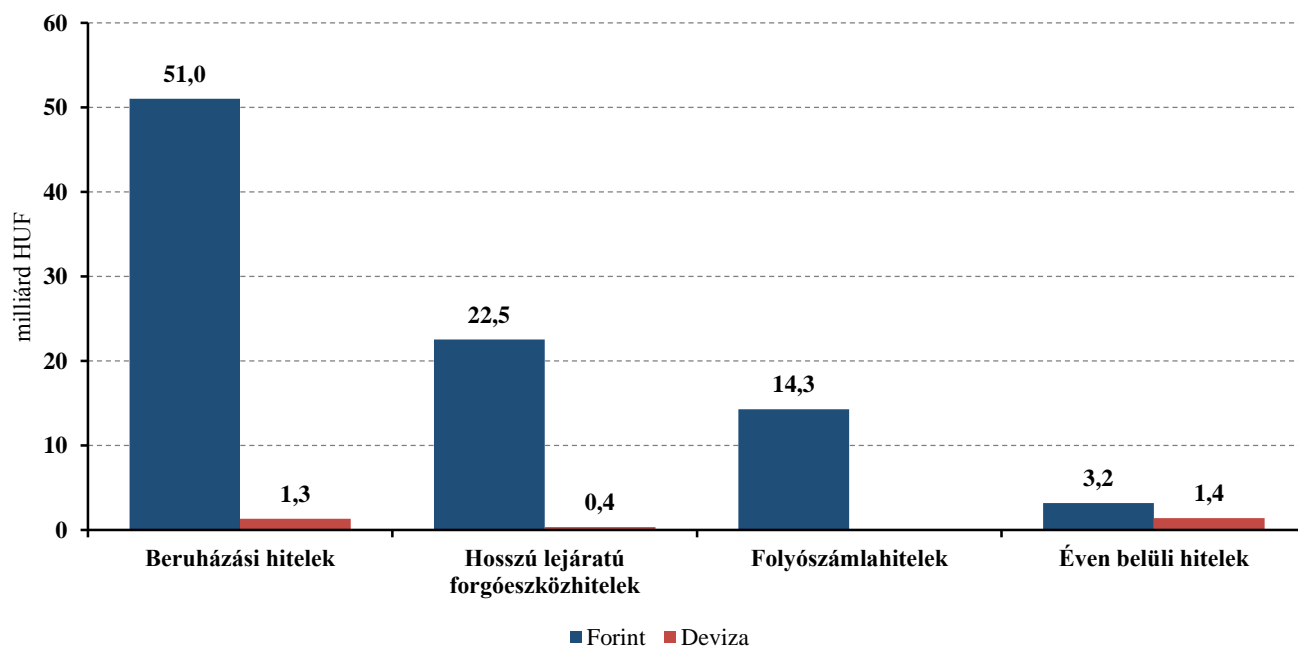

Forrás: FM-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

A mezőgazdasági tevékenységet folytató egyéni gazdaságok hiteleinek értéke 113,6 milliárd forintra csökkent az aktuális negyedévben, ugyanakkor 27,8 százalékkal haladta meg az előző év első negyedévi értékét. A csökkenés elsősorban a

beruházási és forgóeszközhitel apadásának tulajdonítható.

A teljes hitelállományból a beruházási és a hosszú lejáratú forgóeszközök értéke 67,0 százalékot (75,3 milliárd forint) jelentett az aktuális negyedévben, aminek 93,4 százaléka forratalapú volt (4. ábra).

4. ábra: **A mezőgazdasági egyéni gazdaságok hitelállománya a hitel forrása és a hitelcél szerint 2016 I. negyedévében**

Forrás: FM-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

A mezőgazdaságon belül a szántóföldi növénytermesztéssel foglalkozó gazdaságok hitelállománya 60,1 milliárd forint volt, ami a teljes egyéni ágazati hitelállomány mintegy kétharmadát adta 2016 első negyedévében (12. táblázat). Az állattenyésztési és az egyéb szakágazat 28,0 milliárd forintnyi értékű hitelállománya a teljes mezőgazdasági egyéni hitelek 29,7 százalékát

képviselte. Az egyes szakágazatok közül a sertés-nyésztéssel és a kertészettel foglalkozók által felvett beruházási hitelállomány értéke több mint 5 százalékkal (5,4 és 5,7 százalékkal) nőtt 2015 negyedik negyedévéhez képest, a többi ágazatban csökkenést könyvelhettek el az aktuális negyedévben.

12. táblázat: **A mezőgazdasági egyéni gazdaságok hitelállománya hitelcél szerint a kiemelt szakágazatokban, 2016 I. negyedévében**

milliárd HUF				
Szakágazat	Beruházási hitelek	Hosszú lejáratú forgóeszközhitel	Folyószámlahitelek	Éven belüli hitelek
Szántóföldi növénytermesztés	34,57	14,75	8,46	2,30
Állattenyésztés	7,81	3,74	3,38	0,55
ebből				
<i>baromfi</i>	1,82	1,30	0,87	0,12
<i>sertés</i>	1,94	0,70	0,41	0,22
<i>szarvasmarha</i>	2,57	1,05	0,53	0,16
Kertészet	3,60	1,65	0,67	0,16
Egyéb	6,39	2,75	1,78	1,61
Összesen	52,37	22,89	14,29	4,63

Forrás: FM-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

A mezőgazdaságban újonnan folyósított hitelállomány értéke 38,5 milliárd forint volt, ebből a piaci hitelek állománya több mint 10 százalékot (11,6), azaz 4,5 milliárd forintot tett ki. A legtöbb új hitelt továbbra is a szántóföldi növénytermesztő egyéni gazdaságok vették fel 35,7 milliárd forint értékben, amelyből a hosszú lejáratú forgóeszközhitel 17,9 milliárd forintot, a beruházási hitelek 14,7 milliárd forintot, azaz 84,6 százalékot képviseltek az aktuális negyedévben. A kertészeti

ágazat egyéni gazdaságainál a beruházási hitelek állománya 0,4 milliárd forintról 0,3 milliárd forintra csökkent az előző negyedévi értékhez képest (13. táblázat). Megjegyzendő, hogy az újonnan folyósított beruházási hitelállomány minden szakágazat esetében jelentősen emelkedett az egyel korábbi időszakhoz viszonyítva, ami az NHP népszerűségének is köszönhető.

13. táblázat: **A mezőgazdasági egyéni gazdaságok újonnan folyósított hitelállománya 2016 I. negyedévében, kiemelt hitelcélok szerint**

Szakágazat	Forinthitelek				Deviza-hitelek összesen	Egyéb forintheitek	Összesen
	beruházási hitelek	hosszú lejáratú forgóeszközhitel	folyószámlahitelek	éven belüli hitelek			
Szántóföldi növénytermesztés	14,7	17,9	1,6	0,2		1,3	35,7
Állattenyésztés	0,1	0,1	0,4	0,1	0,0	0,1	0,8
ebből							
<i>baromfi</i>	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,1
<i>sertés</i>	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,2
<i>szarvasmarha</i>	0,1	0,1	0,1	0,0	0,0	0,1	0,3
Kertészet	0,2	0,2	0,3	0,0	0,0	0,1	0,9
Egyéb	0,3	0,1	0,2	0,0	0,0	0,4	1,0
Összesen	15,3	18,3	2,4	0,4	0,0	1,9	38,4

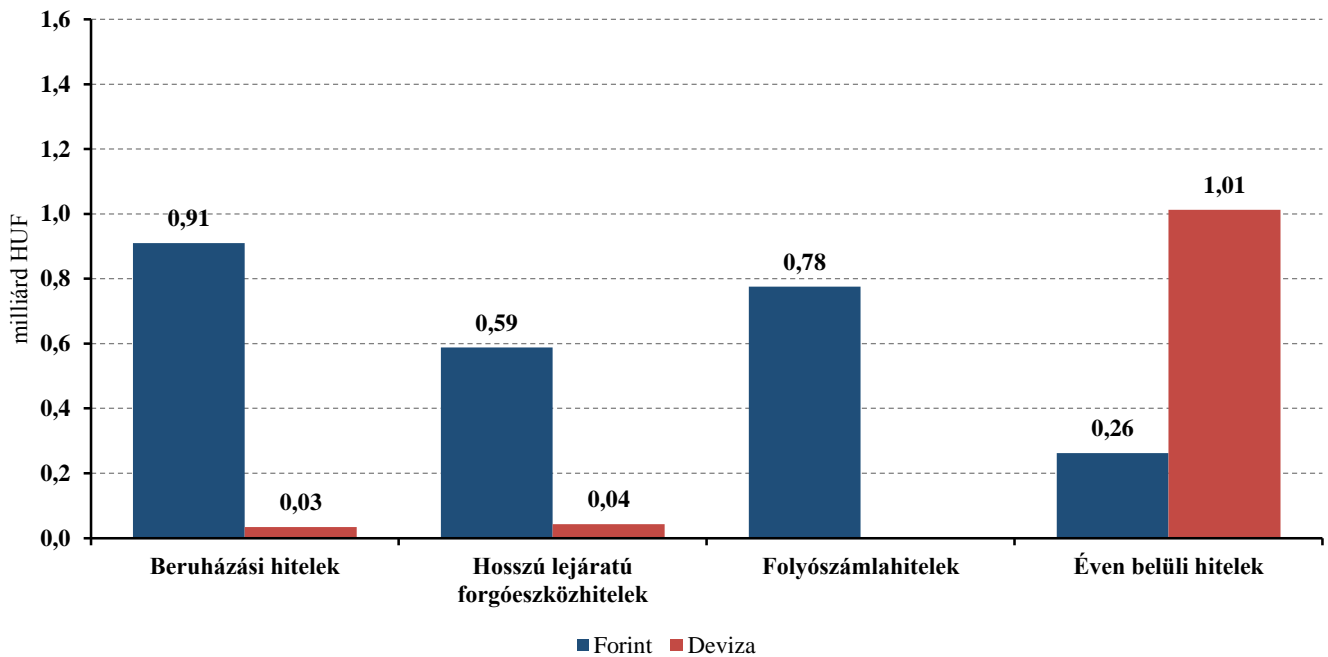
milliárd HUF

Forrás: FM-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

Az élelmiszeripar egyéni vállalkozásainak teljes hitelállománya, az előző negyedévhez képest 3,4 milliárd forinttal visszaesve 4,0 milliárd forint volt 2016 első negyedévében. A teljes élelmiszer-ipari egyéni gazdálkodók 4 milliárd forintnyi értékéből a piaci hitelállomány 2,5 milliárd forintot képviselt. Az ágazatban a teljes hitelállomány 42,2 százalékát a forintalapú beruházási hitelek (22,8 százalék) és a forint folyószámlahitelek (19,4 százalék) jelentették (5. ábra). A

mezőgazdasági egyéni vállalkozókhoz képest jól látható az is, hogy a devizaalapú hitelek bár csökkentek, de jóval nagyobb arányban vannak jelen az élelmiszeripari ágazatban, azaz a teljes ágazati hitelállomány 25,4 százaléka (1,1 milliárd forint) devizaalapú hitel volt az aktuális negyedévben, szemben a mezőgazdasággal, ahol ugyanezen hitelek az állomány mindössze 3,2 százalékát jelentették.

5. ábra: Az élelmiszer-ipari egyéni gazdaságok hitelállománya a hitel forrása és a hitelcél szerint 2016 I. negyedévében

Forrás: FM-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

A társas vállalkozások hitelállománya

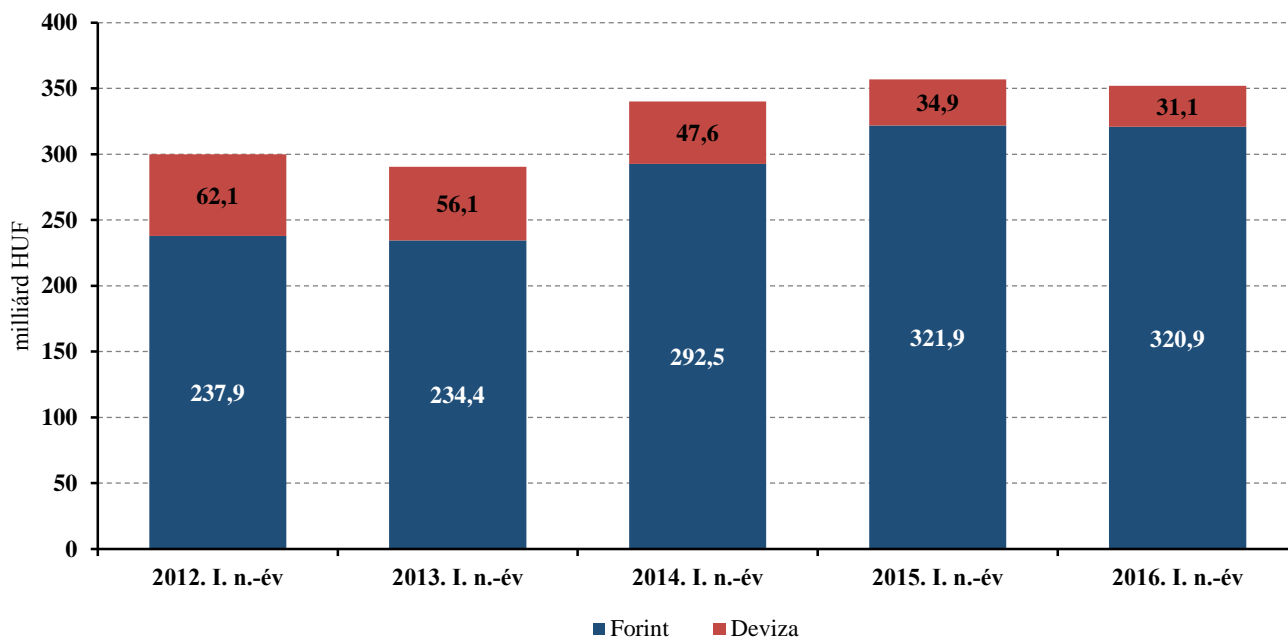
A mezőgazdasági társas vállalkozások hitelállománya mérsékelten csökkent, az élelmiszer-ipari társas vállalkozások hitelállománya kissé nőtt 2015 első negyedévéhez képest az aktuális negyedévben.

A nemzetgazdasági hitelállományból (5995,2 milliárd forint) a mezőgazdasági és az élelmiszer-ipari társas vállalkozások 5,9-6,3 százalékban (352,0 és 380,6 milliárd forint) részesedtek, ami azt jelenti, hogy a két ágazat részaránya együttesen a teljes hitelállomány 12,2

százalékát (732,6 milliárd forint) tette ki. A mezőgazdasági vállalkozások hitelállománya az előző negyedévi értékhez képest kissé (3,8 százalék) csökkent, és 2015 első negyedévéből 1,3 százalékkal maradt el, azaz 352,0 milliárd forintra mérséklődött. A csökkenés hátterében elsősorban a szezonális hatások domináltak.

A mezőgazdasági társas vállalkozások forinthiteleinek részaránya továbbra is 90 százalék feletti (91,2 százalék) részesedéssel bírt a devizahitelekkel szemben 2016 első negyedévében (6. ábra). A forinthitelek értéke 0,3 százalékkal 320,9 milliárd forintra, a devizahitelek összege 11,0 százalékkal 31,1 milliárd forintra csökkent.

6. ábra: A mezőgazdasági társas vállalkozások hitelállományának forrás szerinti megoszlása és alakulása

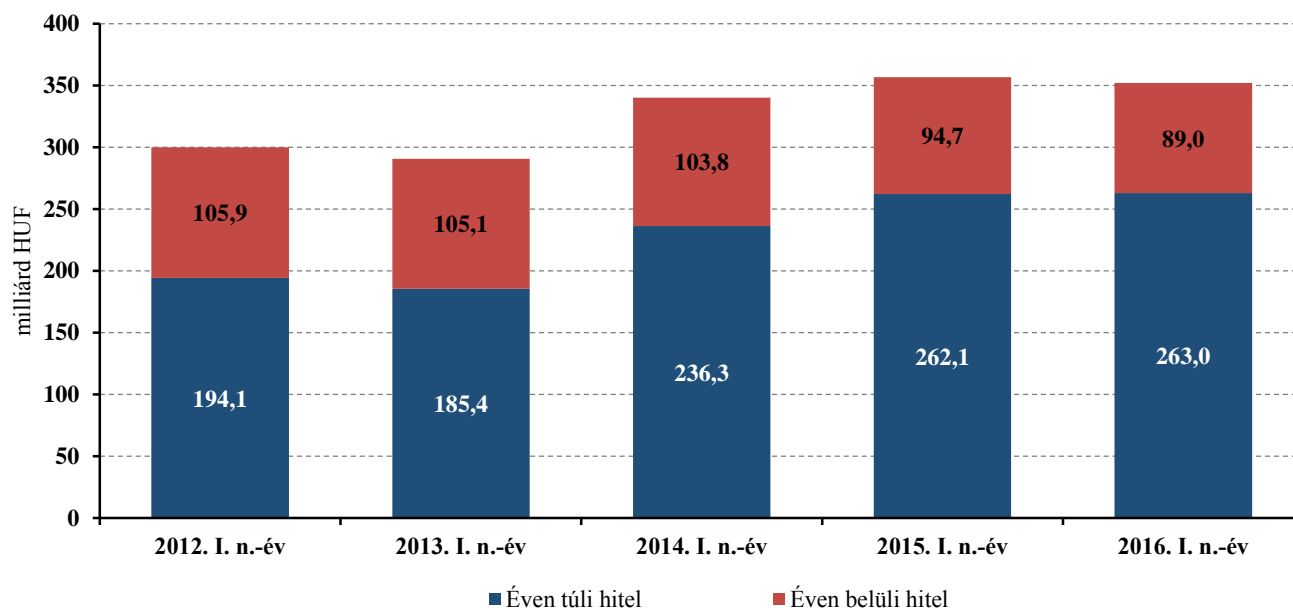

Forrás: MNB-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

A mezőgazdasági ágazat társas vállalkozásainál a teljes hitelállomány 74,7 százalékát kitevő éven túli hitelek állománya bár alig változott az előző év azonos időszakához képest, mégis tendenciáját nézve megállapítható, hogy részaránya a teljes hitelállományon belül fokozatosan nőtt. Az állomány értéke a kedvezményes hitelkonstrukcióknak köszönhetően 35,5 százalékkal

haladta meg az öt évvel ezelőtti értéket (194,1 milliárd forint). Az éven belüli hitelek állományának 89,0 milliárd forintnyi értéke viszont 2016 első negyedében az elmúlt öt év legalacsonyabb hitelösszegének felelt meg. Mindez vélhetően annak köszönhető, hogy a forgóeszközhiteltek egyre inkább éven túli (1-3 éves) futamidejűek, ezt pedig az NHP is segítette (7. ábra).

7. ábra: A mezőgazdasági társas vállalkozások hitelállománya lejáratí idő szerint

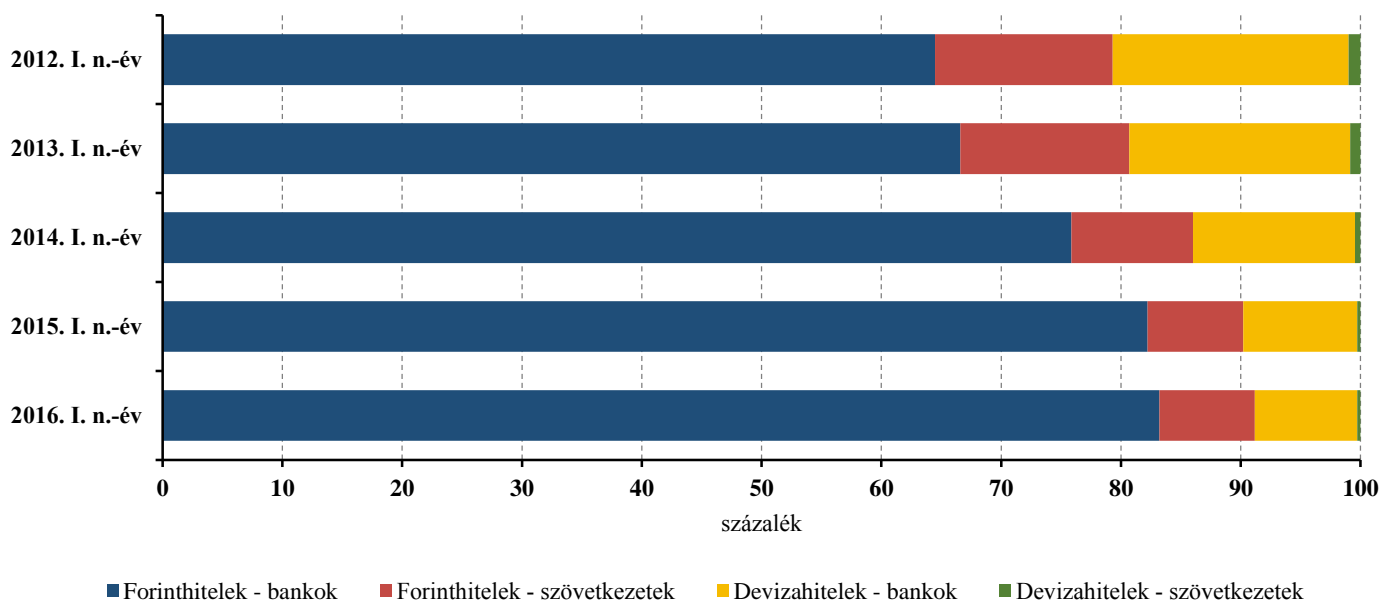

Forrás: MNB-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

A bankok, szakosított hitelintézetek és a külföldi hitelintézetek által nyújtott hitelek (továbbiakban: banki hitelek) részaránya tovább erősödött a szövetkezeti hitelállománnyal szemben, ennek megfelelően a banki hitelek 91,7 százalékát adták a mezőgazdaság hitelállományának, ami 7,5 százalékponttal nagyobb az öt évvel ezelőtti arányszámnál. A banki hitelek értéke 1,3 százalékkal 322,9 milliárd forintra csökkent, a szövetkezeti

hitelállomány 1,5 százalékkal 29,1 milliárd forintra mérséklődött 2015 első negyedévéhez viszonyítva az aktuális negyedévben (8. ábra). A mezőgazdasági hitelállomány mérséklődését elsősorban a banki forint- és devizaalapú hitelek értékének csökkenése eredményezte.

8. ábra: A mezőgazdasági társas vállalkozások teljes hitelállományának forrás és hitel nyújtója szerinti megoszlása és alakulása

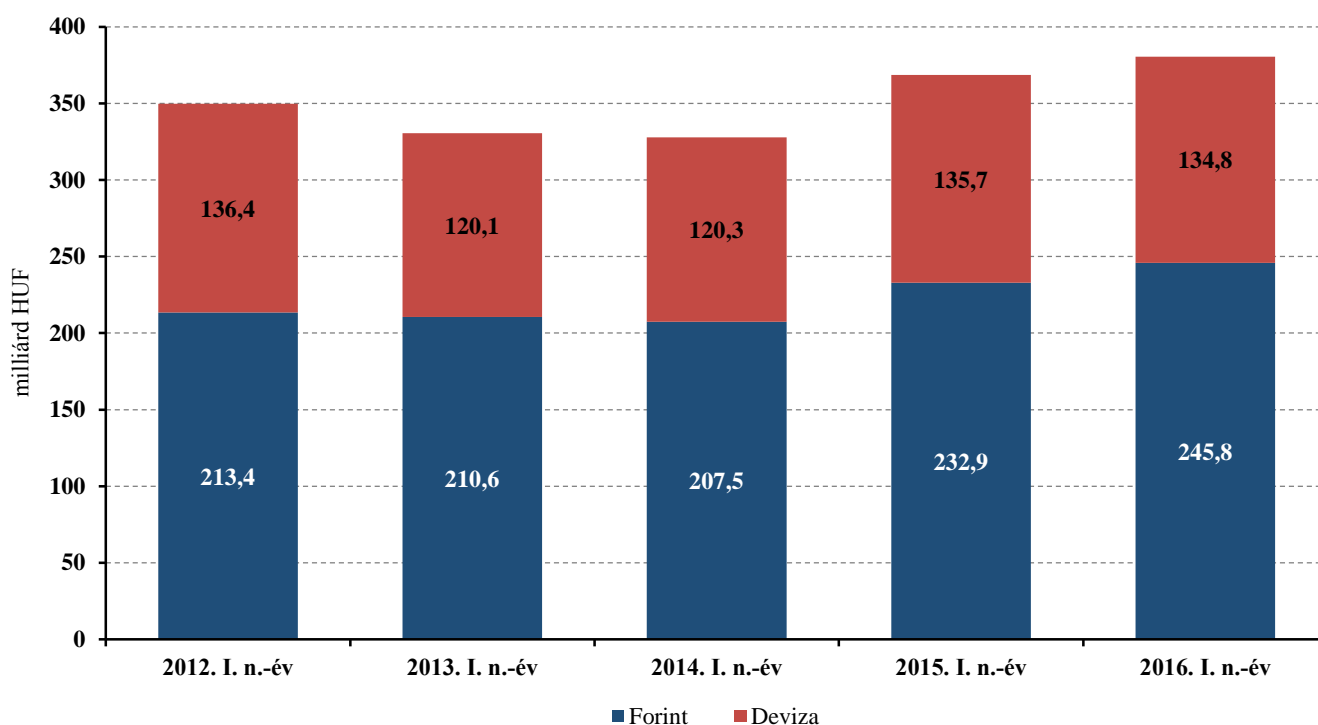

Forrás: MNB-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

Tovább nőtt az élelmiszer-ipari társas vállalkozások hitelállományának nagysága a mezőgazdasági társas vállalkozásokkal szemben, így a 2013 és 2014-ben meglévő 1-30 milliárd forint közötti különbség megfordult, azaz az élelmiszer-ipari hitelállomány 28,6 milliárd forinttal haladta meg a mezőgazdaságét 2016 első negyedévében. Így a hitelek értéke 380,6 milliárd forint

volt az aktuális negyedévben, azaz 3,2 százalékkal bővült 2015 első negyedévéhez viszonyítva. A forintalapú hitelek 5,6 százalékkal 245,8 milliárd forintra nőttek, a devizahitelek értéke 0,7 százalékkal 134,8 milliárd forintra csökkent az előző év első negyedévéhez viszonyítva (9. ábra).

9. ábra: **Az élelmiszer-ipari társas vállalkozások teljes hitelállományának forrás szerinti megoszlása és alakulása**

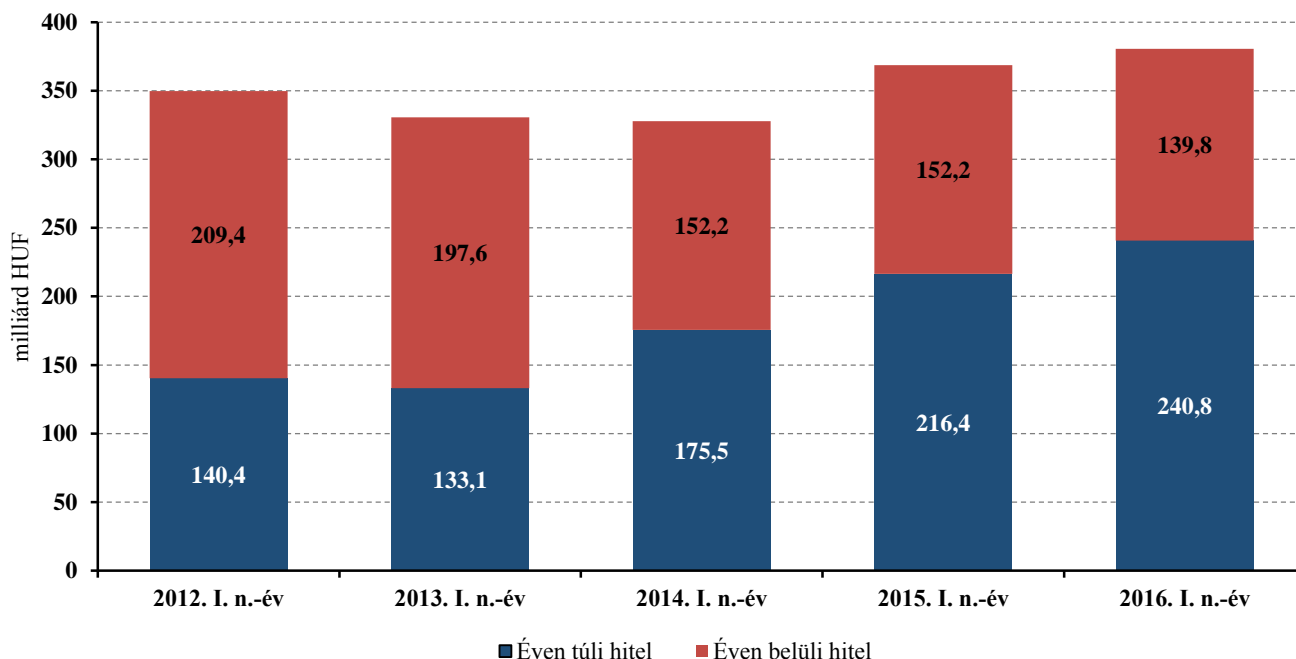

Forrás: MNB-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

Kedvezően változott a hitelszerkezet és tovább erősödött a bankok bizalma az élelmiszer-ipari vállalkozások felé, mivel a társas vállalkozások éven túli hiteleinek értéke 11,3 százalékkal, 216,4 milliárd forintról

240,8 milliárd forintra nőtt az előző év ugyanezen értékéhez képest 2016 első negyedévében. Az éven belüli hitelek 8,2 százalékkal 139,8 milliárd forintra csökkentek az előző év azonos időszakához képest (10. ábra).

10. ábra: Az élelmiszer-ipari társas vállalkozások teljes hitelállománya lejáratí idő szerint

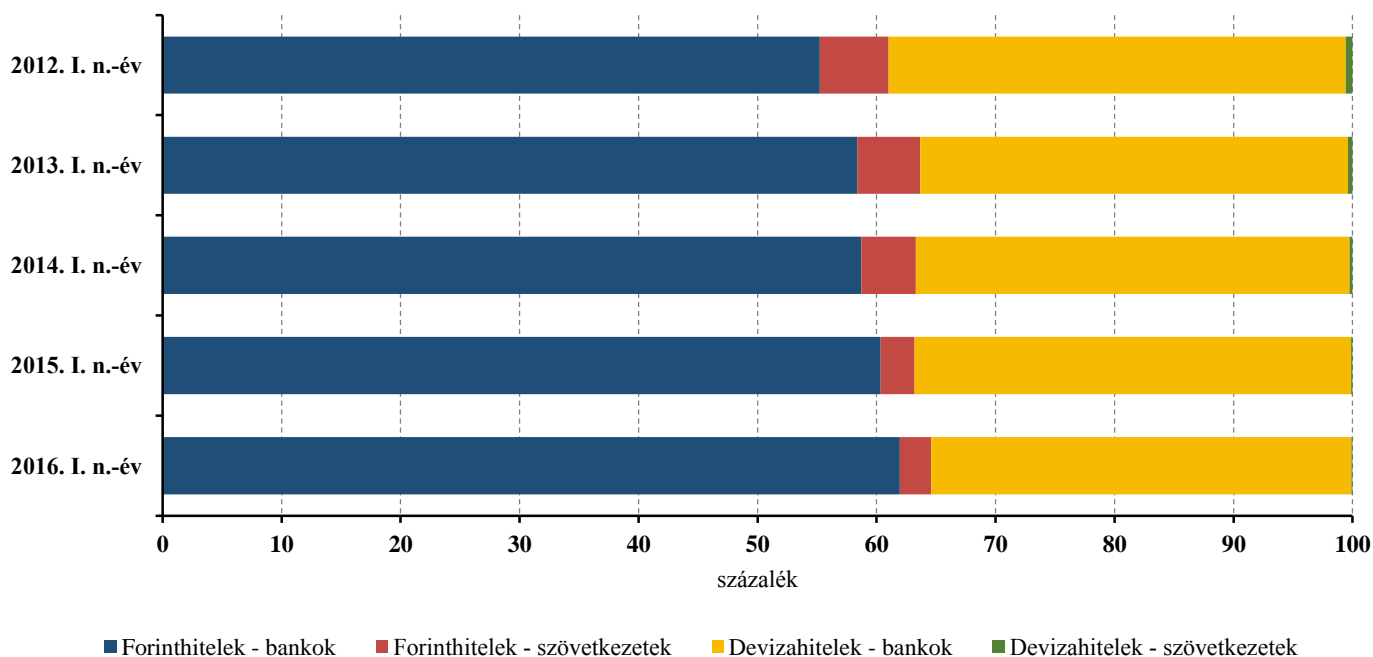

Forrás: MNB-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

Az élelmiszer-ipari ágazatban a banki hitelek részaránya öt év alatt 97,3 százalékra emelkedett, a szövetkezeti hitelállomány ugyanezen időszakban 6,3 százalékról 2,7 százalékra esett a teljes hitelállományon belül.

Az élelmiszer-ipari ágazatban a banki hitelállomány értéke az előző év negyedik negyedévéhez képest 3,5 százalékkal 370,2 milliárd forintra nőtt, a szövetkezeti hitelállomány 4,8 százalékkal 10,4 milliárd forintra csökkent (11. ábra).

11. ábra: Az élelmiszer-ipari társas vállalkozások teljes hitelállományának forrás és hitel nyújtója szerinti megoszlása és alakulása

Forrás: MNB-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

Kedvezményes finanszírozás a mezőgazdaságban és az élelmiszeriparban

A kedvezményes finanszírozású konstrukciók célja elsősorban az, hogy fejlesztési, kitorési esélyt adjanak az átlag alatti jövedelmezőségű szektornak olyan hitelek segítségével, amelyek alacsony kamata a mezőgazdaság és az élelmiszeripar esetében is biztosítja a beruházások megtérülését, másrészt hosszú távú forgótőkét biztosítson a tőkehiányos ágazatnak. A Földművelésügyi Minisztérium (FM) az ágazatok kedvezményes finanszírozását alapvetően az MFB által működtetett kedvezményes hitelkonstrukciókkal, valamint a költségvetési kamat- és/vagy kezesi díjtámogatással működő egyéb agrárfinanszírozási programokkal igyekszik biztosítani, amelyeket a 2013-ban elindított Növekedési Hitelprogram is kiegészít. E kedvezményes eszköztárra támaszkodva a mezőgazdasági és élelmiszer-ipari vállalkozások a következő hitelprogramokban részesülhetnek:

- a Magyar Fejlesztési Bank Zrt. (továbbiakban: MFB Zrt.) által működtetett kedvezményes agrárfinanszírozási programok;
- költségvetési kamat- és/vagy kezesi díjtámogatással működő egyéb agrárfinanszírozási programok;
- az MNB által 2013. június 1-jén elindított Növekedési Hitelprogram;
- az MNB által 2015. március 16-án elindított Növekedési Hitelprogram+;
- az MNB által 2016. januárban elindított Növekedéstámogató Program (lásd részletesen az NHP Hitelprogramon belüli fejezet); döntően Magyarország uniós csatlakozása előtt bevezetett, kamattámogatás és esetenként állami kezességvállalás mellett működő, jelenleg már kifutó hitelprogramok.

MFB-hitelprogramok

Az MFB Zrt. által működtetett agrárfinanszírozási programok közös eleme a szektorális irányultság, amelynek alapján biztosított, hogy a program forrásait

csak a megcélzott hitelfelvevői kör veheti igénybe a fel-tételrendszerben meghatározott célra, továbbá az MFB Zrt. által felszámított kedvezményes kamat a hitelprogramok esetében a bevont devizaforrások és a forint piaci kamatszintjének különbözetén alapszik. A hitelprogramok forinthitelre devizakamatot számítanak fel, és amennyiben az MFB Zrt.-nek ebből vesztesége származik, a központi költségvetés egy árfolyamgarancia-megállapodás alapján a bank számára megtéríti ezeket a veszteségeket.

Az MFB Zrt.³ az elmúlt években számos hitelprogramot indított, amelyekből közvetlenül vagy közvetítő-kön keresztül részesültek a mezőgazdasági és élelmiszer-ipari vállalkozások is. Az egyes programokat az MFB Zrt. a Földművelésügyi Minisztériummal együtt dolgozta ki.

A már lezárult programok folytatásaként 2015-ben három új kedvezményes agrárhitelprogramot indított az MFB Zrt. A 2015 februárjában elindított forgóeszköz-hitelprogramok keretében a hitelek kamatához az FM 60%-os, de legfeljebb évi 4 százalékpontos kamattámogatást biztosít. A korábban indított és 2015. december 31-ével lezárult MFB forgóeszköz-hitelprogramok – törlesztés alatt álló hiteleihez kapcsolódó – eredeti 50%-os kamattámogatása egy 2015. augusztusi módosításnak köszönhetően szintén felemelésre került 60%-ra.

A 6 milliárd forint keretösszegű (amelyből 4 milliárd forint a nagy- és középvállalatok, 2 milliárd forint a kis- és mikrovállalkozások számára elkülönítve) **MFB Élelmiszeripari Forgóeszköz Hitelprogram 2020** az élelmiszer-ipari vállalkozások – maximum 6 éves lejáratú – forgóeszköz-finanszírozása által segíti elő az élelmiszeripar versenyképességét. Felhasználható forgóeszköz-hitel kiváltására is. A vállalkozások által felvett hitel összege 50-500 millió forint között lehet, aminek éves kamata 3 havi EURIBOR + RKAF + legfeljebb 3,5 százalékos hitelintézeti kamatfelár (így a kamattámogatás figyelembevételével a hitel éves kamata 2015. október 1-jén 2,18% volt).

Az **MFB TÉSZ Forgóeszköz Hitelprogram 2020** 8 milliárd forint keretösszegű, 2-7 éves futamidejű forgóeszköz-hitelt (forgóeszköz beszerzésére) biztosít a zöldség- és gyümölcsstermék-pályán működő termelői szervezeteknek és előzetesen elismert zöldség-, gyümölcsstermelői csoportoknak, az egyéb mezőgazdasági

³ Az elmúlt években a mezőgazdasági és élelmiszer-ipari vállalkozások számára elérhető programokról (közvetlenül vagy közvetve az agráriumhoz

kapcsolódva) bővebb információ a Pénzügyi Hírlevél korábbi számaiban található.

és erdészeti termékpályán működő, minősített elismeréssel rendelkező termelői csoportoknak. A felvett hitel összege 50-250 millió forint lehet, aminek kamata 3 havi EURIBOR + RKAF⁴ + legfeljebb 3 százalék/év (így a kamattámogatás figyelembevételével a hitel éves kamata 2015. október 1-jén 1,98% volt).

A 15 milliárd forintos keretösszegű **MFB Agrár Forgóeszköz Hitelprogram 2020** a mezőgazdasági termékek elsődleges előállításával, halgazdálkodással foglalkozó vállalkozások, továbbá a baromfi, nyúl, sertés és szarvasmarha állattenyésztési ágazatban tevékenykedő termelők számára nyújt maximum 6 éves futamidejű hitelt. A hitel összege 1-50 millió forint (termelők esetében maximum 500 millió forint) lehet, aminek hitelkamata 3 havi EURIBOR + RKAF+ legfeljebb 3,5 százalék/év (így a kamattámogatás figyelembevételével a hitel éves kamata 2015. október 1-jén 2,18% volt).

Az eddig is működő hitelprogramok újbóli meghirdetése a keretösszegek megemelésén túl az új uniós állami támogatási szabályokkal való összhang megteremtése érdekében vált szükségessé.

Az **MFB-NHP Földvásárlási Hitelprogram célja**, hogy segítse az árverés útján értékesített állami tulaj-

donú földek megvásárlását. A hitelszerződés megkötésére 2016. december 31-ig van lehetőség. A hitelkeret összege 150 milliárd forint volt, amit a kormány február végén megemelt, így az éven túli lejáratú forintalapú beruházási hitel összege 250 milliárd forintra nőtt. A felvehető hitel összege minimum 3, a maximális hitelérték pedig a 300 millió forintot nem haladhatja meg (ügyletenként sem). A hitel futamideje legfeljebb 20 év, 0–10 év között fix 1,95 százalék/év kamatozású.

A mezőgazdasági és élelmiszer-ipari ágazat vállalkozásaihoz kihelyezett kedvezményes hitelek állománya 2016. március 31-én 35,0 milliárd forintot tett ki. A társas vállalkozások a fennálló kedvezményes hitelek teljes összegéből 97,0 százalékot használtak fel 2016 első negyedévében.

A szántóföldi növénytermesztő gazdaságok a teljes hitelállományból 52,5 százalékot, az állattenyésztéssel foglalkozók 17,4 százalékot, a kertészeti tevékenységet folytató vállalkozások 2,7 százalékot vettek igénybe (14. táblázat). Az egyéb szakágazati kategóriába tartozó vállalkozások részesedése továbbra is a második legnagyobb az ágazatok közül, azaz 27,4 százalék volt az aktuális negyedévben.

14. táblázat: **Az MFB-hitelek fennálló állománya a mezőgazdaságban (2016. március 31.)**

	milliárd HUF				
Megnevezés	Szántó-földi	Kertészet	Állattenyésztés	Egyéb	Összesen
Egyéni gazdaságok	0,05	0,00	0,02	0,00	0,07
Társas vállalkozások	7,5	0,39	2,5	3,9	14,4
ebből					
<i>Mikrovállalkozás</i>	<i>3,2</i>	<i>0,36</i>	<i>0,6</i>	<i>0,7</i>	<i>4,9</i>
<i>Kisvállalkozás</i>	<i>0,8</i>	<i>0,03</i>	<i>0,5</i>	<i>0,7</i>	<i>2,1</i>
<i>Középvállalkozás</i>	<i>1,7</i>	<i>0,00</i>	<i>1,3</i>	<i>0,5</i>	<i>3,6</i>
<i>Nagyvállalkozás</i>	<i>1,8</i>	<i>0,00</i>	<i>0,0</i>	<i>2,0</i>	<i>3,8</i>
<i>Nem besorolható*</i>	<i>0,1</i>	<i>0,01</i>	<i>0,0</i>	<i>0,1</i>	<i>0,1</i>
Összesen	7,6	0,4	2,5	4,0	14,6

Megjegyzés: a csillaggal jelölt kategória tartalma: nem besorolható, nem ismert, felszámolás miatt nem besorolható és nonprofit vállalkozások.
Forrás: MFB-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

⁴ Az RKFA az MFB refinanszírozási kamatfelára, amelynek mértéke évente változó.

Az élelmiszer-ipari vállalkozások fennálló kedvezményes hiteleinek értéke 20,4 milliárd forint volt 2016 első negyedévének végén. A hitelállomány több mint háromnegyedét a kis- és nagyvállalkozások adták (77,9 százalék), a középvállalkozások 12,0 százalékkal, a

mikrovállalkozások 4,6 százalékkal rendelkeztek az aktuális negyedévben. Az élelmiszer-ipari ágazat kedvezményes hitelállománya 1,4-szerese volt a mezőgazdasági ágazat fennálló kedvezményes kamatozású hitelállományának (15. táblázat).

15. táblázat: **Az MFB-hitelek fennálló állománya az élelmiszeriparban (2016. március 31.)**

milliárd HUF	
Megnevezés	Hitelek
Egyéni gazdaságok	0,00
Társas vállalkozások	19,57
ebből	
<i>Mikrovállalkozás</i>	<i>1,20</i>
<i>Kisvállalkozás</i>	<i>7,07</i>
<i>Középvállalkozás</i>	<i>2,44</i>
<i>Nagyvállalkozás</i>	<i>8,86</i>
<i>Nem besorolható*</i>	<i>0,84</i>
Összesen	20,41

Megjegyzés: a csillaggal jelölt kategória tartalma: nem besorolható, nem ismert, felszámolás miatt nem besorolható és nonprofit vállalkozások.
Forrás: MFB-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

A Kiegészítő táblák között a 20. és 21. táblázat tartalmazza az MFB Zrt. különböző agráriumot célzó hitelprogramjai keretében kihelyezett állományok adatait,

amelyek közül kiemelhető az Új Magyarország (korábban Sikeres Magyarországért) Agrárfejlesztési Hitelprogram keretében nyújtott 29,3 milliárd forintos hitelállomány.

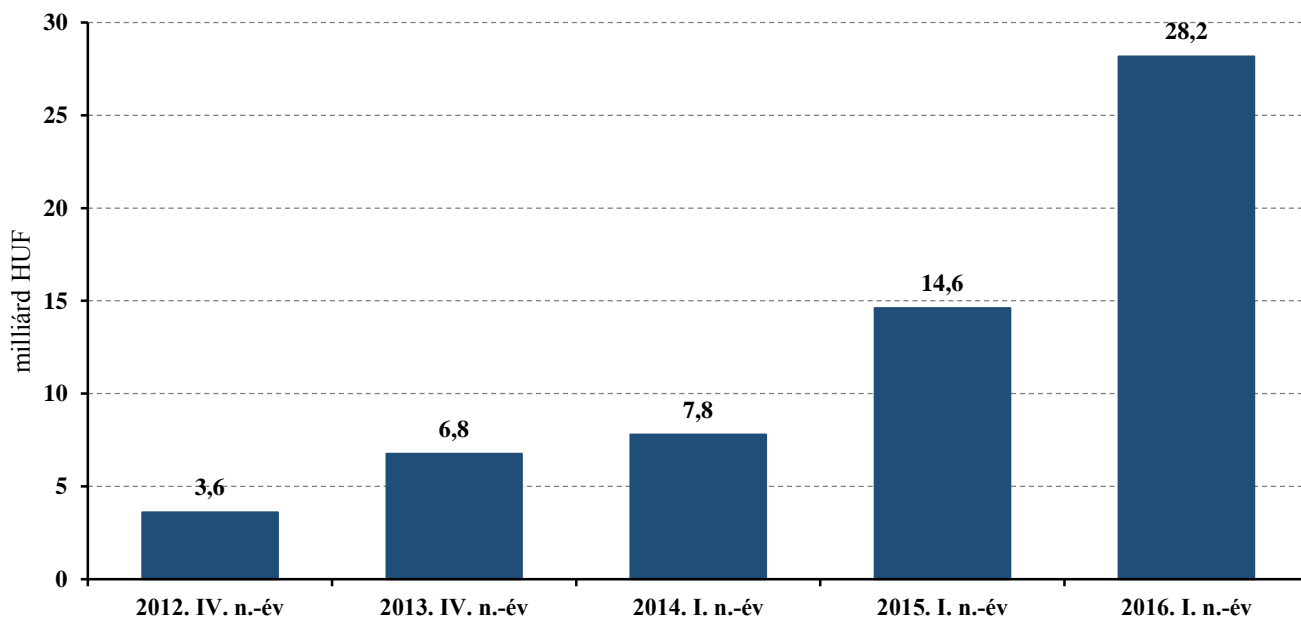
Agrár Széchenyi Kártya Folyószámlahitel

A magyar agrárium rövid távú finanszírozásának stabilabbá tételét is szolgálja a Széchenyi Kártya Program, ami 2011-től érhető el az agrárvállalkozások számára. Az Agrár Széchenyi Kártya (ASZK) Folyószámlahitel a mezőgazdasági és élelmiszer-ipari ágazatban dolgozó társas vállalkozásoknak, szövetkezeteknek és egyéni gazdaságoknak/vállalkozásoknak (őstermelőknek, családi gazdaságoknak) biztosít kedvezményes feltételekkel, állami kamat- és kezességdíj-támogatás mellett folyószámlahitelt. A Földművelésügyi Minisztérium a program keretében továbbra is évi 4 százalékpont kamattámogatást és 80 százalék garanciadíj-támogatást nyújt. A Széchenyi Kártya Folyószámlahitel feltételei 2016. január 1-jétől módosultak, és a korábbi 25 millió forintig járó kezességi díjtámogatás már a teljes hitelösszegre vonatkozik. Ezáltal az agrárium szereplői az olcsóbb hitelekkel könnyebben juthatnak forráshoz.

A mezőgazdasági és az élelmiszer-ipari szektorok vállalkozásai kicsivel több mint 50 milliárd forint értékben (51,1 milliárd forint) nyújtottak be ASZK-hiteligényt, ebből ténylegesen 3789 db szerződés realizálódott 28,2 milliárd forint értékben 2016 első negyedében. Az aktuális negyedévi leszerződött hitelállomány értéke 92,8 százalékkal haladta meg a 2015. év első negyedévi 14,6 milliárd forintot. Az ASZK-hitelállomány népszerűségét mutatja, hogy a növekedés dinamikája évről évre emelkedik (12. ábra).

A mezőgazdasági és az élelmiszer-ipari szektorok vállalkozásai kicsivel több mint 50 milliárd forint értékben (51,1 milliárd forint) nyújtottak be ASZK-hiteligényt, ebből ténylegesen 3789 db szerződés realizálódott 28,2 milliárd forint értékben 2016 első negyedében. Az aktuális negyedévi leszerződött hitelállomány értéke 92,8 százalékkal haladta meg a 2015. év első negyedévi 14,6 milliárd forintot. Az ASZK-hitelállomány népszerűségét mutatja, hogy a növekedés dinamikája évről évre emelkedik (12. ábra).

12. ábra: Ténylegesen leszerződött Agrár Széchenyi Kártya Folyószámlahitel-állomány kumulált nagyságának alakulása

Forrás: KAVOSZ-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

A leszerződött teljes folyószámlahitel-állomány 95,3 százalékát, azaz 26,8 milliárd forintot a mezőgazdasági szektor vállalkozásaihoz helyezték ki, ami 5,1 milliárd forinttal több az előző negyedévi összegnél.

A mezőgazdasági tevékenységet folytató gazdálkodók körében nyújtott hitel közel felét (45,2 százalék) a családi gazdálkodók kapták, a társas vállalkozásoknál a mikrovállalkozásokhoz a hitelek 20,6 százaléka tartozott az aktuális negyedévben.

A szántóföldi növénytermesztéssel foglalkozó vállalkozások részesedése az ágazati hitelkeretből 61,9 százalékot tett ki, amely az előző negyedévhez képest változatlan arányt jelent. A kertészeti szakágazat 5,2 százalékkal, az egyéb és az állattenyésztéssel foglalkozók 15-18 százalék között részesedtek a mezőgazdaságban felvett folyószámlahitel-keretből 2016 első felében.

Az élelmiszer-ipari ágazat vállalkozásainak folyószámlahitel-állománya az előző negyedévhez képest

15,1 százalékkal, 1,3 milliárd forintra nőtt. Az élelmiszeriparnál a társas vállalkozásokhoz a ténylegesen leszerződött összeg 78,5 százaléka, azon belül a folyósított hitelállomány kicsivel több mint fele (55,6 százalék) a mikrovállalkozásokhoz került. Az egyéni vállalkozók számára nyújtott hitelösszeg 0,2 milliárd forint volt az aktuális negyedévben, ami az ágazat teljes hitelállományának 17,1 százalékát tette ki (16. táblázat).

16. táblázat: **Az Agrár Széchenyi Kártya Folyószámlahitel-keret állományának kumulált nagysága (ténylegesen leszerződött összeg) a mezőgazdaságban és az élelmiszeriparban (2016. I. negyedév)**

Ágazat	milliárd HUF							
	Egyéni				Társas			
	őstermelő	egyéni vállalkozó	családi gazdaság	összesen	mikrovállalkozás	kisvállalkozás	középvállalkozás	összesen
Mezőgazdaság ebből	1,7	5,7	12,1	19,5	5,5	1,8	0,0	7,3
Állattenyésztés	0,4	1,2	1,1	2,7	1,3	0,2	0,0	1,5
Egyéb	0,1	1,1	1,4	2,7	1,3	0,5	0,0	1,9
Kertészet	0,2	0,4	0,5	1,1	0,2	0,1	0,0	0,3
Szántóföldi növénytermesztés	1,0	3,0	9,1	13,0	2,7	0,9	0,0	3,6
Élelmiszeripar	0,0	0,2	0,0	0,3	0,7	0,3	0,0	1,0
Összesen	1,7	5,9	12,2	19,8	6,3	2,1	0,0	8,4

Megjegyzés: az „Egyéb” kategóriába az alábbi ágazatok tartoznak: Növényi szaporítóanyag termesztése; Vegyes gazdálkodás; Növénytermesztési szolgáltatás; Állattenyésztési szolgáltatás; Betakarítást követő szolgáltatás; Vetési célú magfeldolgozás; Vadgazdálkodás, vadgazdálkodási szolgáltatás; Erdészeti, egyéb erdőgazdálkodási tevékenység; Fakitermelés; Vadon termő egyéb erdei termék gyűjtése; Erdészeti szolgáltatás.

Forrás: KAVOSZ-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

Az agrárszektor vállalkozásai 2016 első negyedévében összesen 5,2 milliárd forint értékben nyitottak folyószámla-hitelkeretet az ASZK keretében, ami 50,0 százalékkal maradt el az előző évi 10,3 milliárd forint

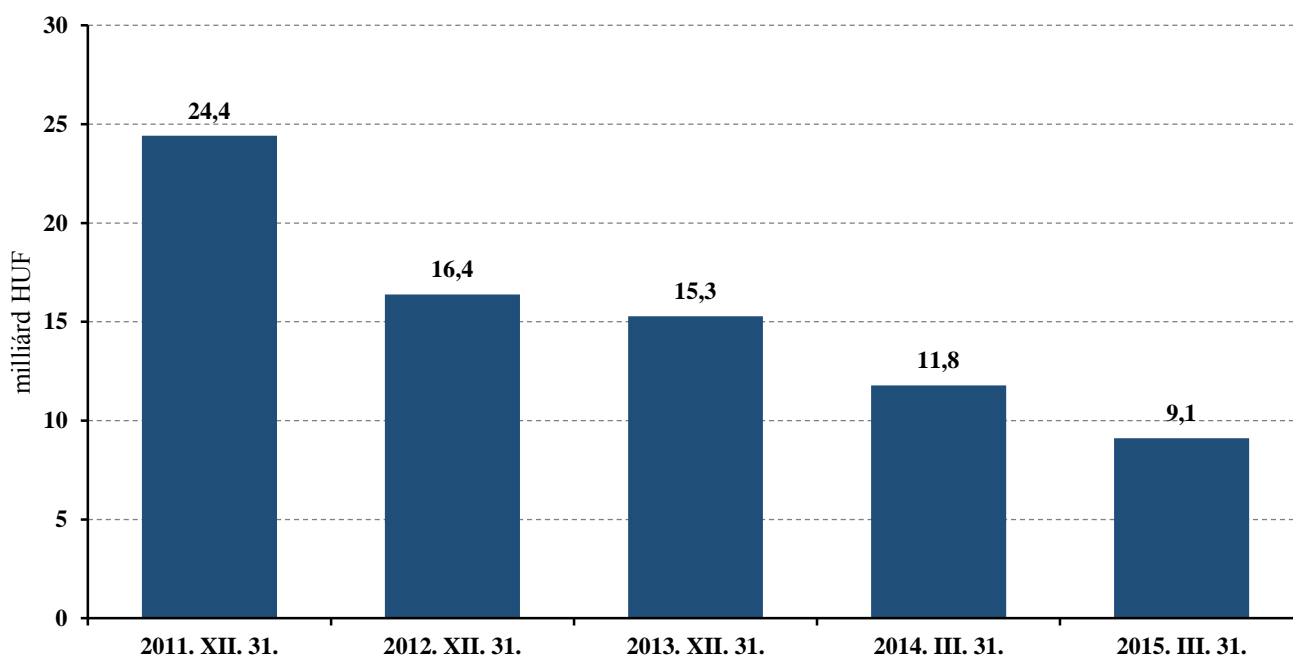
hitelkerettől. A rövid lejáratú hitelek értéke több mint 1 milliárd forint (1,8 milliárd forint) volt, részesedésük az aktuális év negyedik negyedévének teljes hitelállományából 35,6 százalékot tett ki.

Költségvetési kamat- és kezesi díjtámogatással működő egyéb agrárfinanszírozási programok

A kamattámogatás és állami kezességvállalás melletti (érvényben lévő és kifutó) hitelprogramokról az Országos Statisztikai Adatgyűjtési Program (továbbiakban: OSAP) gyűjt adatokat. A döntően Magyarország uniós csatlakozása előtt bevezetett, kamattámogatás és

esetenként állami kezességvállalás mellett működő, jelenleg már kifutó hitelprogramok kint lévő állománya 9,1 milliárd forint volt 2016 első negyedévében (13. ábra). A legjelentősebb hitelállományok a birtokfejlesztési hiteleknél (25/2004. III. 3.; illetve 17/2007. III. 23. FVM-rendelet) és a családi gazdálkodók kedvezményes hiteleinél (317/2001. XII. 29. Kormányrendelet) mutatkoznak. A hitelállományhoz kapcsolódó kezességvállalás 161 millió forint volt az aktuális negyedévben.

13. ábra: **Kifutott kamattámogatott hitelek és kölcsönök állományának alakulása 2011. december 31. és 2016. március 31. között**

Megjegyzés: az ábra a régi, kifutó hitelállomány értékeit tartalmazza, nem beleértve a még jelenleg is működő 114/2008. (IX. 5.) FVM-r. alapján beruházási és lízing-kamattámogatást.

Forrás: FM-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

A költségvetési kamat- és kezesi díjtámogatással működő egyéb agrárfinanszírozási programok közül a jelenleg felfüggesztés alatt álló beruházási hitelkamat- és lízingdíj-támogatást nyújtó 114/2008. (IX. 5.) FVM-rendelet alapján kibocsátott hitelállomány a második

negyedév végén 2,9 milliárd forint volt. A programhoz kapcsolódóan 2016 első negyedévében 129,1 millió forint kamattámogatást (1258 szerződés alapján) fizettek ki.

Növekedési Hitelprogram

A Magyar Nemzeti Bank 2013. június 1-jén indította el a Növekedési Hitelprogram három pillérből álló első szakaszát 750 milliárd forintos keretösszeggel. Az NHP elindulása óta a piacon elérhető legolcsóbb forrásnak minősül, 2,5 százalékon maximált kamata egészen 2014 áprilisáig nem érte el a jegybanki alapkamatlábát sem. Az I. ütemben a hitelkiváltáson volt nagy hangsúly, ami többek között a korábbi adósságok terheit csökkentve járult hozzá a vállalkozások hitelképességének javulásához. 2013. október 1-jén elindult az NHP két pillérből álló II. szakasza 500 milliárd forintos keretösszeggel (amelyet 1000 milliárd forintra bővítettek), azzal a kitéttel, hogy igény esetén a keretösszeg felemelhető 2000 milliárd forintra. A második szakaszban a hangsúly az új hitelekre helyeződött, ezen belül is a beruházási hitelekre. Az NHP II. szakaszának I. pillére új hiteleket, míg II. pillére hitelkiváltáshoz kapcsolódó forrást biztosít a vállalkozások számára. A meghosszabbított NHP másod-

dik szakasza 2015 végéig nyújtott rendkívül kedvező finanszírozási forrást a konstrukciót igénybe vevő vállalkozásoknak, köztük az agrárvállalkozásoknak is.

Az átmeneti eszközként bevezetett NHP teljesítette a program meghirdetésekor kitűzött piacépítési és növekedési célokat. Hosszabb távon azonban az MNB célja, hogy a jegybanki szerepvállalás nélküli, gazdasági növekedést támogató piaci alapú hitelezés valósuljon meg. Ennek érdekében az MNB 2016 januárjától elindította a Növekedéstámogató Programot, amelynek fokozatos kivezetését segíti az NHP harmadik szakasza, a hitelezést másképpen ösztönző jegybanki eszközök mellett. A harmadik, kivezető szakasz I. pillére a második szakasznál mind volumenben, mind a hitelcélok tekintetében korlátozottabb forintfinanszírozást tesz lehetővé. A II. pillérben a bankok a kapott forinthitelt devizára cserélik, ami lehetővé teszi, hogy devizában nyújtsanak finanszírozást a természetes fedezettel rendelkező kkv-k számára. Ezzel a pillérral az MNB a hosszú lejáratú devizafinanszírozásban megfigyelhető piaci torzulást kívánja kezelni.

17. táblázat: A Növekedéstámogató Program elemei

Növekedési Program kivezető szakasza (NHP III.)	Piaci Hitelprogram
I. pillér: szűkített forinthitel (400 milliárd forint)	Hitelezési aktivitáshoz kötött kamatsereügylet (HIRS – 1000 milliárd forint)
II. pillér: swappal kombinált forinthitel (300 milliárd forint)	Preferenciális betételhelyezési lehetőség (500 milliárd forint)
	Banki tőkekövetelményekben megtestesülő ösztönzés (SREP)
	Vállalati információs rendszer

Forrás: MNB

Az NHP második szakaszának szerződéskötési időszaka 2015. december 31-én lezárult (rendelkezési tartási időszak 2016. december 30-ig tart, eddig várható még a megkötött szerződések keretében hitellehívás).

A mezőgazdaság vállalkozásainak NHP keretein belül fennálló hitelállománya 140,5 milliárd forint volt 2016 első negyedévében. A hitelcélok szerinti megoszlást tekintve elmondható, hogy a mezőgazdasági vállalkozásoknál az EU-s hitelek közel 60 százalékos részarányt képviseltek, majd ezt követte a forgóeszközhitel-felvétel 23,3 százalékkal. A hitelek kihelyezésében a nagybankok domináltak, részesedésük meghaladta a 70

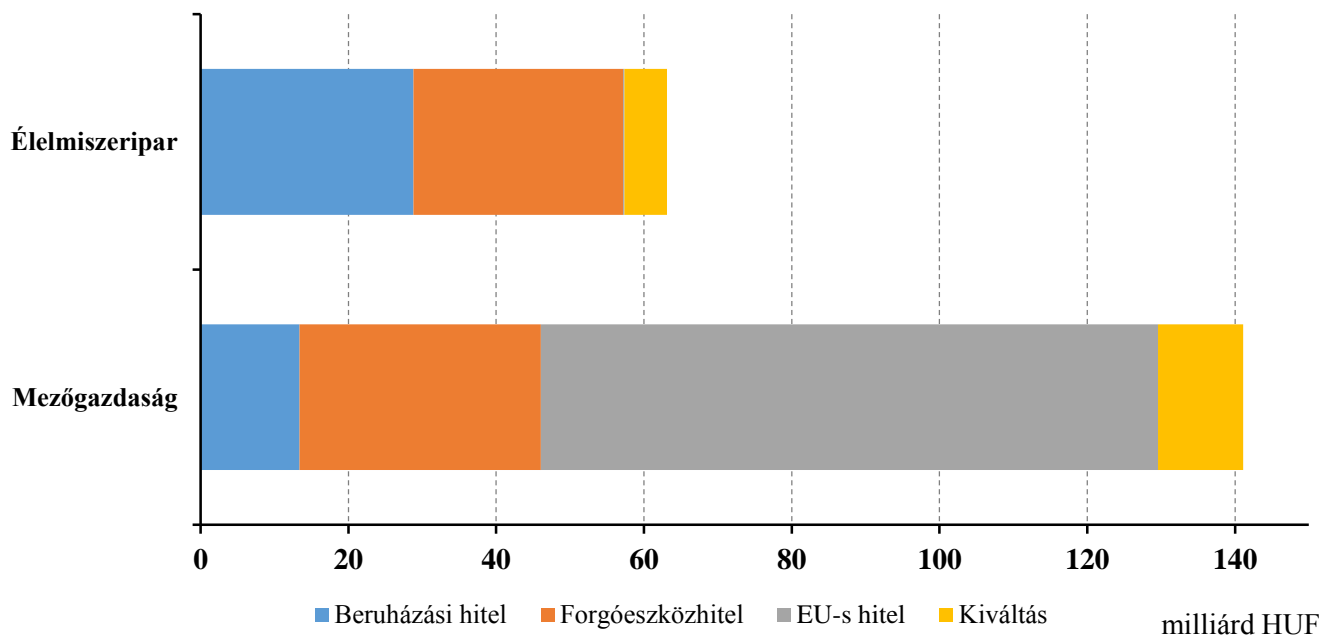
százalékot (79,5 százalék). A takarékszövetkezetek csupán a hitelek közel 6,4 százalékát, a kis és közepes bankok pedig 8 százalékát tudhatták magukénak. A mezőgazdaság mikrovállalkozásainál a beruházási hitelek közel 60 százalékos részarányt képviseltek, a forgóeszközhitel felvétele 23 százalékot, az EU-s hitelek 9 százalékot jelentettek a teljes kihelyezett hitelállományból.

Az élelmiszer-ipari vállalkozásoknál az NHP keretein belül fennálló hitelek állományának nagysága több mint 50 százalékkal maradt el a mezőgazdaságétól, azaz értéke 63,1 milliárd forint volt az aktuális negyedévben. Az ágazatba kihelyezett hitelek kicsivel több mint 40

százalékát a beruházási és forgóeszközhiteltek tették ki, az EU-s hitelek értéke 1 százalék alatt volt 2016 első negyedévében. Az élelmiszeriparban is a nagybankok részesedése volt a legmagasabb, 84,0 százalékkal. Az ágazatban leszerződött hitelek 11,6 százalékát a kis és közepes bankokhoz helyezték, a takarékszövetkezetek

részesedése 4,4 százalék volt. Az élelmiszeripar mikro-vállalkozásainál a beruházási hitelek közel 51,7 százalékos részarányt képviseltek, a forgóeszközhitel felvétele 40 százalékot, az EU-s hitelek 4,1 százalékot tettek ki a teljes kihelyezett hitelállományból (14. ábra).

14. ábra: Az NHP második szakaszában nyújtott hitelek fennálló állományának alakulása a mezőgazdasági és élelmiszer-ipari társas vállalkozásoknál (2016. március 31.)

Megjegyzés: európai uniós hitel – uniós támogatások előfinanszírozására folyósított hitel 2016. március 31-én fennálló állomány alapján, az ágazati adat nem tartalmazza az egyéni vállalkozókat, őstermelőket és családi gazdálkodókat.
Forrás: MNB-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

Az NHP I. és II. szakaszában kiemelkedő érdeklődés mutatkozott az Agrár-Vállalkozási Hitelgarancia Alapítvány (AVHGA) és a Garantiqa Hitelgarancia Zrt. (Garantiqa) kezessége iránt. A hitelprogram nagy eredménye volt, hogy sikerült megtörni a beruházási hitelek évek óta alacsony szinten való stagnálását.

Az NHP keretében 2016 első negyedévében az AVHGA és a Garantiqa által kezességvállalásban részesített hitelállomány értéke nőtt.

Az előző negyedévi állomány értékét 26,2 százalékkal haladta meg a 2016 első negyedévi 29,7 milliárd forintos összeg. Ebből a mezőgazdasági szektor vállalkozásait 2016 első negyedévének végén összesen 20,7 milliárd forinthez segítette hozzá a két garanciaszervezet, ami 30,9 százalékos emelkedést jelentett az előző negyedévhez képest. Az élelmiszeriparban a két szervezet által együttesen garantált hitel 16,5 százalékkal, 9,0 milliárd forintra bővült (18. táblázat).

18. táblázat: Az NHP garantált hitelállománya a mezőgazdaságban és az élelmiszeriparban

milliárd HUF

Időszak	Mezőgazdaság		Élelmiszeripar		
	I. pillér összesen	II. pillér összesen	I. pillér összesen	II. pillér összesen	
2013	III.	4,8	0,1	1,9	0,4
	IV.	7,4	1,0	3,3	0,6
2014	I.	8,5	1,0	4,1	0,6
	II.	11,9	0,9	4,2	0,6
	III.	15,9	1,5	5,1	0,6
	IV.	16,4	1,5	6,4	0,9
2015	I.	17,0	1,4	6,9	1,0
	II.	17,8	1,5	7,4	0,9
	III.	19,0	2,1	7,9	1,1
	IV.	14,5	1,3	6,7	1,0
2016	I.	18,9	1,8	8,0	1,0

Megjegyzés: A táblázat kumulált állományi adatokat tartalmaz. Az NHP II. szakaszában hitelkiváltásra a II. pillér ad lehetőséget.

Forrás: AVHGA- és Garantiqa-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

Garantált hitelállomány a mezőgazdaságban és az élelmiszeriparban

Az állami kezességvállalásnak továbbra is kulcs szerepe van a mezőgazdasági hitelezésben. A mezőgazdaságban és az élelmiszeriparban tevékenykedő vállalkozások finanszírozási forrásokhoz történő hozzáférést két, az állam által 85 százalékosan viszontgarantált garanciaszervezet, az AVHGA és a Garantiqa is segíti. Mindkét szervezet feladata készfizető kezesség nyújtása mikro-, kis- és középvállalkozásoknak (további információ a Pénzügyi Hírlevél VII. évfolyam 1. számában).

A mezőgazdaságban és az élelmiszeriparban a garantált hitelállomány együttesen 1,2 százalékkal 100,9 milliárd forintra csökkent az előző év első negyedéhez képest. Figyelemre méltó, hogy míg az állomány 75,8 százalékat kitevő mezőgazdasági vállalkozások

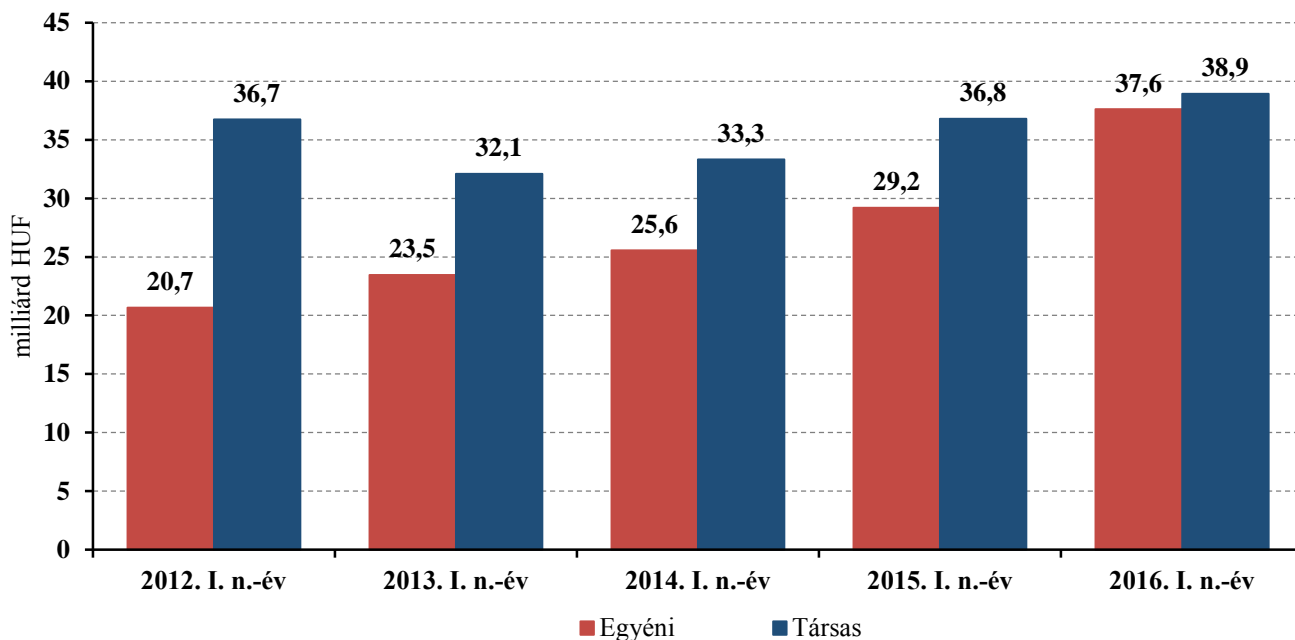
garantált hiteleinek értéke az elmúlt négy évben fokozatosan emelkedett, addig az élelmiszeriparban a növekedés megtorpant, és a garantált hitelösszeg 36,2 milliárd forintról 24,4 milliárd forintra esett 2016 első negyedévében.

A mezőgazdaságban az egyéni gazdaságok és társas vállalkozások hitelállománya egymáshoz képest már közel 50-50 százalékos részarányt képviselt az aktuális negyedévben, ugyanakkor az egyéni gazdaságok hitelállománya 28,8 százalékkal, a társas vállalkozásoké „csak” 5,8 százalékkal nőtt 2016 első negyedévében (15. ábra).

A mezőgazdasági vállalkozások esetében a garantált hitelállomány 85,1 százalékát az éven túli, 14,9 százalékát pedig a rövid lejáratú hitelek tették ki.

Az éven túli hitelállomány az előző évi 56,7 milliárd forintról 65,1 milliárd forintra, az éven belüli hitelállomány 9,3 milliárd forintról 11,4 milliárd forintra emelkedett az aktuális negyedévben.

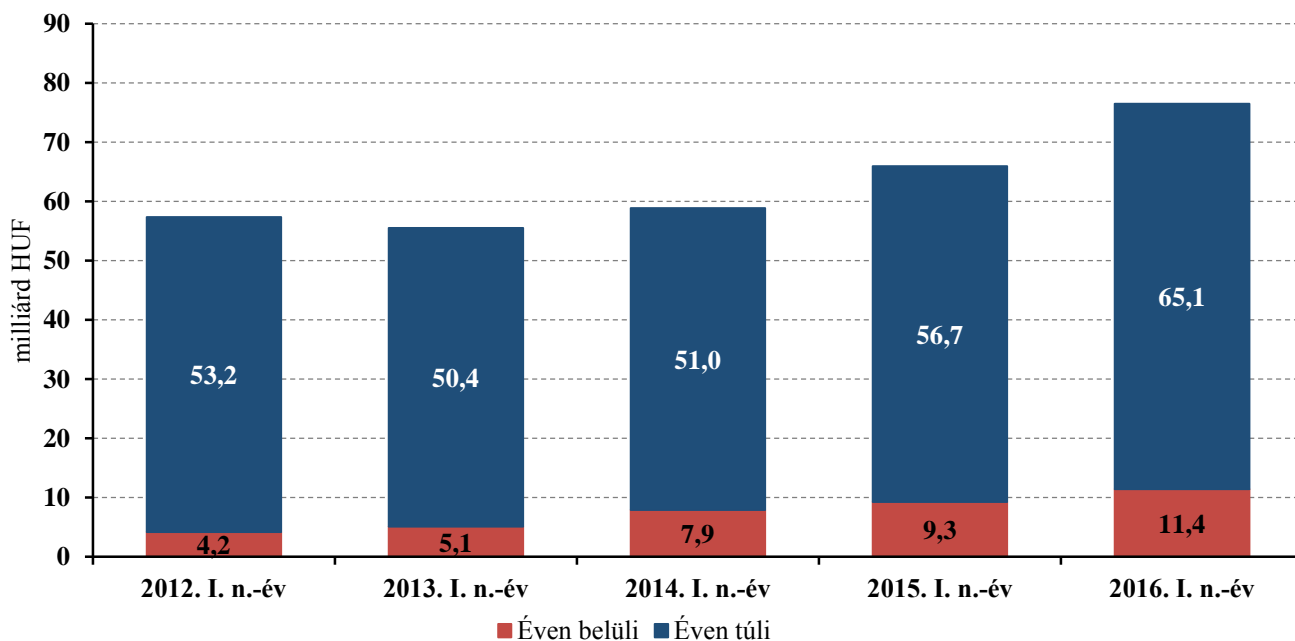
15. ábra: Garantált hitelek állománya a mezőgazdaságban

Megjegyzés: A feltüntetett adatok a teljes hitelállományt szemléltetik, nem csak a garantált részt. A garanciavállalás mértéke 68,66-69,3 százalék volt 2016 első negyedévének végén.

Forrás: AVHGA- és Garantiqa-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

16. ábra: Garantált hitelek állománya a mezőgazdaságban a hitel lejáratási ideje szerint

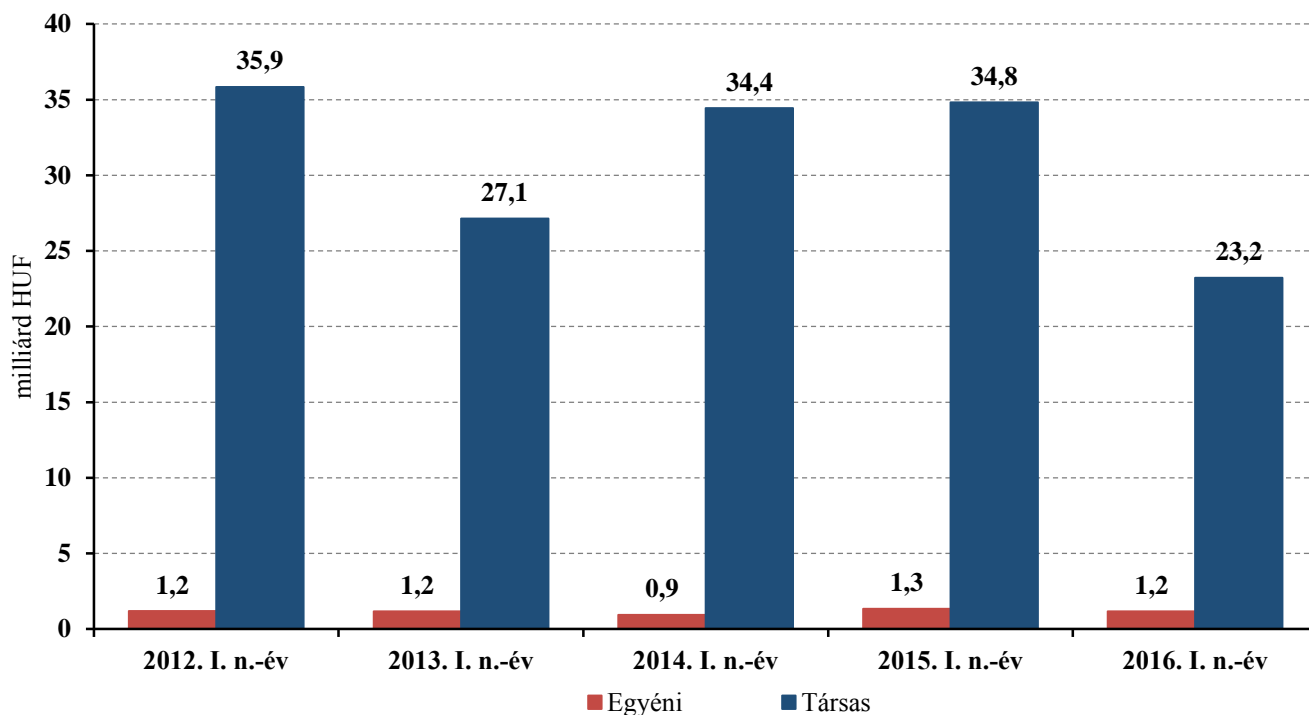
Megjegyzés: A feltüntetett adatok a teljes hitelállományt szemléltetik, nem csak a garantált részt. A garanciavállalás mértéke 68,66-69,3 százalék volt 2016 első negyedévének végén.

Forrás: AVHGA- és Garantiqa-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

Szemben a mezőgazdasággal, az élelmiszeripar garantált hitelállománya 32,6 százalékkal 24,4 milliárd forintra csökkent 2016 első negyedévében. A csökkenést elsősorban a társas vállalkozások hiteleinek több mint

30 százalékos (33,3 százalék) visszaesése okozta, az egyéni gazdaságok garantált hitelállománya 13,9 százalékkal 1,2 milliárd forintra mérséklődött az előző év első negyedéhez képest (17. ábra).

17. ábra: **Garantált hitelek állománya az élelmiszeriparban**

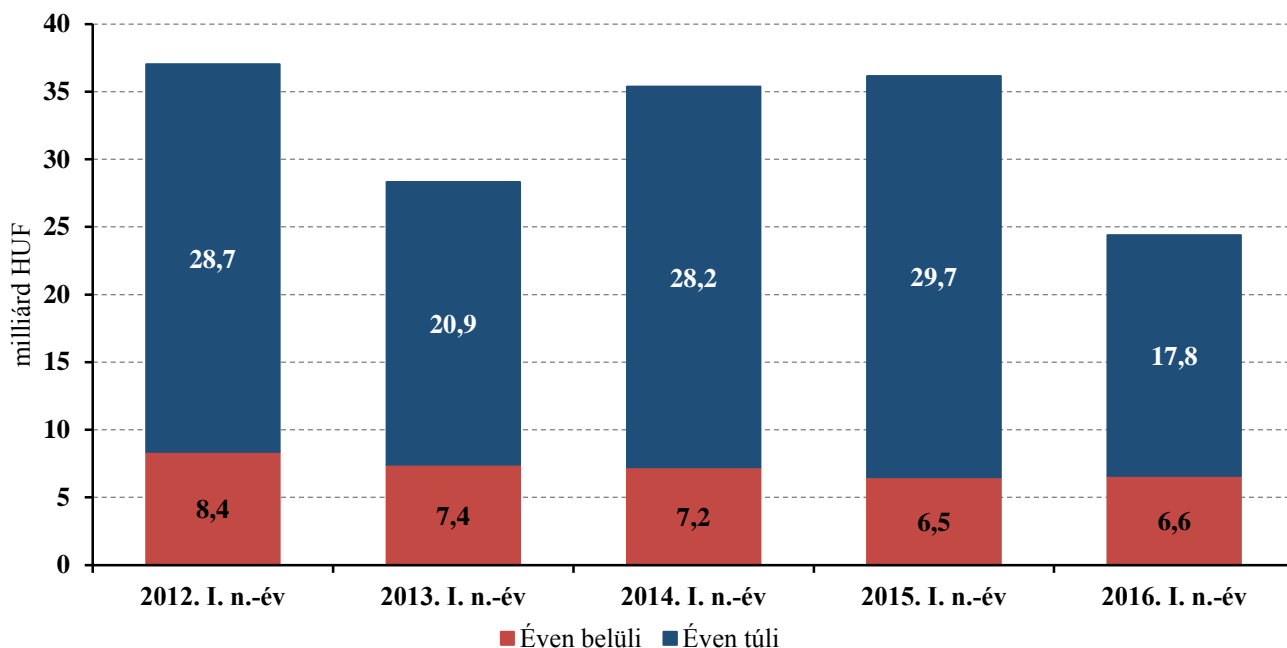
Megjegyzés: A feltüntetett adatok a teljes hitelállományt szemléltetik, nem csak a garantált részt. A garanciavállalás mértéke 68,66-69,3 százalék volt 2016 első negyedévének végén.

Forrás: AVHGA- és Garantiqa-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

Az élelmiszer-ipari vállalkozások által igénybe vett éven belüli hitelek értéke 1,4 százalékkal nőtt, az éven túli hitelek összege 40,0 százalékkal csökkent az aktuális negyedévben. Arányaiban az éven belüli hitelek állománya 27,0 százalékot, azaz 6,6 milliárd forintot, az

éven túli hitelek részaránya 73,0 százalékot, vagyis 17,8 milliárd forintot tett ki a teljes garantált hitelállományon belül 2016 első negyedévében (18. ábra).

18. ábra: **Garantált hitelek állománya az élelmiszeriparban a hitel lejáratási ideje szerint**

Megjegyzés: A feltüntetett adatok a teljes hitelállományt szemléltetik, nem csak a garantált részt. A garanciavállalás mértéke 68,66-69,3 százalék volt 2016 első negyedévének végén.

Forrás: AVHGA- és Garantiqa-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

A jegybanki kamat és a vállalati szektor kamatainak alakulása

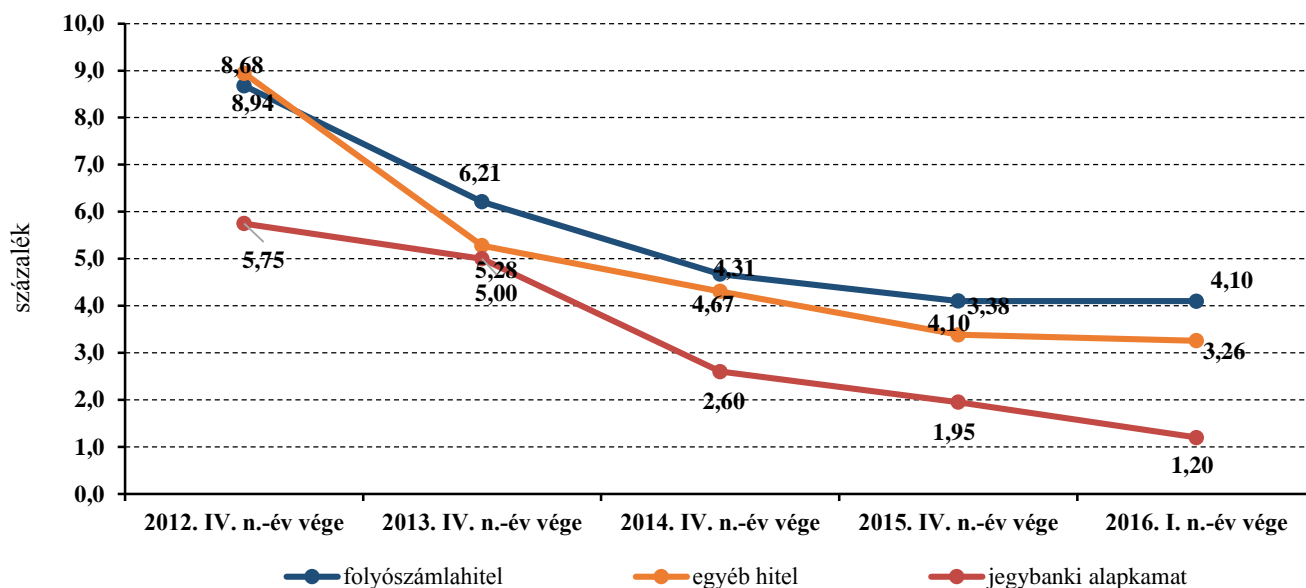
Az Európai Központi Bank tovább lazította a monetáris kondíciókat és hosszabb szünet után kamatvágást hajtott végre 2016 márciusában. Az eurozóna gazdasági kilátásai a vártnál mérsékeltebb ütemű globális gazdasági növekedés okán romlottak, a hitelezési dinamika gyenge és szegmentált volt. Az MNB Monetáris Tanácsa is 8 hónap után lefelé módosította a jegybanki alapkamat mértékét, így az 1,35 százalékpontból 1,20 százalékpontra csökkent 2016 első negyedévében. Az elmúlt

öt évet figyelembe véve megállapítható, hogy a jegybanki alapkamat a 2012 negyedik negyedévi 5,75 százalékpontból fokozatosan 4,55 százalékpontot csökkent 2016 első negyedévére.

Az egyéb hitelek átlagos éves kamatlába követte a jegybanki alapkamat csökkenését, a folyószámlahitelek kamata azonban 3,38 százalékpontból 4,10 százalékpontra emelkedett az előző negyedévhez viszonyítva (19. ábra).

A Monetáris Tanács általi kamatcsökkentés mindaddig folytatódik, amíg a kialakuló monetáris kondíciók összhangba nem kerülnek az inflációs cél fenntartható elérésével.

19. ábra: A jegybanki alapkamat és a vállalati szektor kamatainak alakulása (év végén érvényben lévő értékek)

Forrás: MNB-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

EU-referencia-kamatláb

Az Európai Bizottság (EB) az állami támogatások közösségi ellenőrzésének keretében – többek között – a támogatástartalom megállapítása céljából a referencia-kamatlábát veszi figyelembe, amelyet a piaci kamatlábak helyettesítésére használ. A referencia-kamatláb

megállapításának módját az EB 2008/C 14/02 közleménye szabályozza. A referencia-alapkamatlábát tagországonként, évente állapítják meg vagy vizsgálják felül és havonta teszik közzé. Az aktuális negyedév végén a ráta értéke 1,37 százalék, ami 0,16 százalékponttal volt alacsonyabb a 2015. év végi értéknél (19. táblázat).

19. táblázat: A referencia-kamatláb változása Magyarországon

Érvényesség kezdete	EU-alaprata (%)
2014. I. 1.	3,45
2014. IV. 1.	2,92
2014. V. 1.	2,92
2014. IX. 1.	2,92
2014. X. 1.	2,38
2015. I. 1.	2,21
2015. IV. 1.	2,21
2015. VII. 1.	1,80
2015. IX. 1.	1,53
2016. I. 1.	1,37

Forrás: a Támogatásokat Vizsgáló Iroda adatai alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

Az EB a referencia-kamatláb megállapítása során az 1 éves IBOR⁵ kamatlábát tekinti kiindulási alpnak. Hiányos esetekben az EB saját jogkörében megállapítja a

referencia-kamatlábát, amelyet kamatfelárral módosít (21. táblázat – Kiegészítő táblák).

⁵ IBOR (Interbank offered rate) = pénzügyi bankközi kínálati kamat.

Lízingcégek mezőgazdasági kihelyezései

A lízingszövetség elemzései szerint a 2014. és 2015. év a mezőgazdasági gépfinanszírozásban növekedést és stabilitást hozott. Az NHP is ösztönző volt a lízingszerződésekre, azaz a program keretében összesen 136 milliárd forint volt a kihelyezés, ami a teljes lízingpiac 26 százalékának felelt meg. A jegybanki hitelprogramon belül a géplízing több mint 50 százalékos részarányt képviselt.

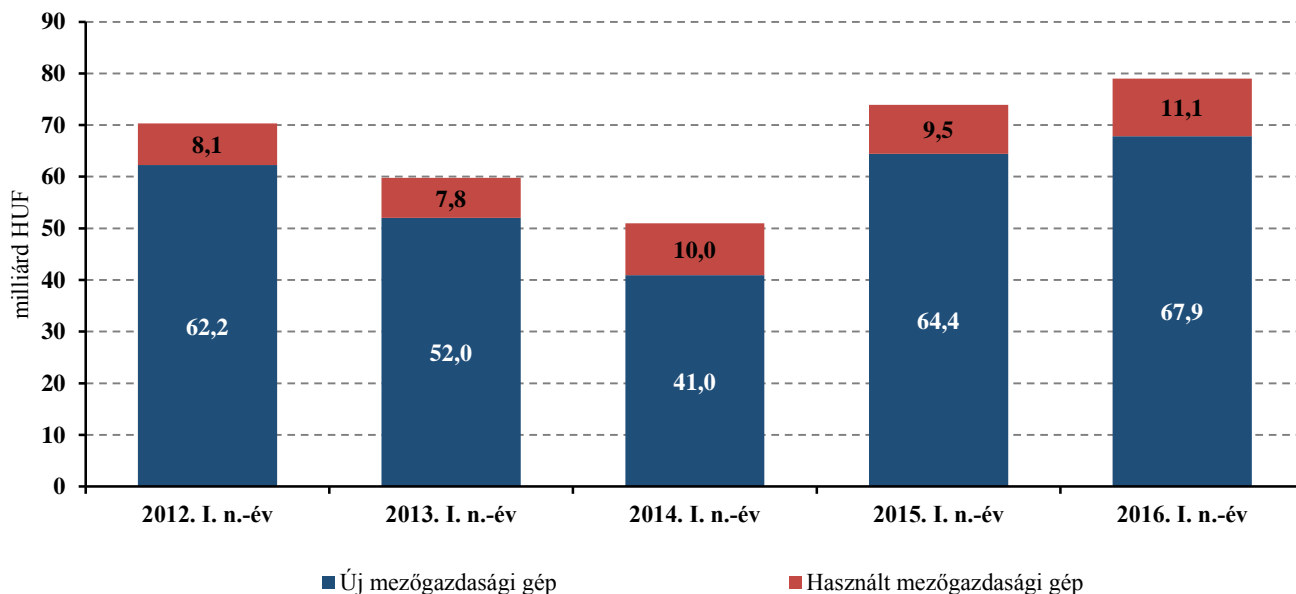
A szövetség várakozásai szerint a lízingpiacon stabil, fenntartható növekedés várható az elkövetkező években, ami főként a kis- és középvállalkozások beruházásainak emelkedésével van összefüggésben. Az uniós és állami támogatások, a kormány szociális támogatási politikája és a kedvezményes refinanszírozási források tovább erősíthetik a piacot. A mezőgazdasági eszközfinanszírozásban ugyanakkor piaci korrekcióra kerülhet sor, amelyet a keresleti oldal lanygulása, a földvásárlás lehetősége, valamint az előrehozott beruházások, támogatások szerkezetének megváltozása okozhat.

Az új és használt mezőgazdasági gépek lízingcégek által finanszírozott állománya – tőkekintlevősége – a negyedik negyedévhez képest 0,5 százalékkal 79,0 milliárd forintra nőtt az aktuális negyedévben. Bár az állomány bővülése (6,8 százalék) éves szinten jóval elmarad az előző évi 45,1 százalékos emelkedéstől, ugyanakkor a lízingcégek által finanszírozott mezőgazdasági gépek állományának változása továbbra is emelkedő maradt 2016 elején is.

Az új mezőgazdasági gépek lízingjének állománya 5,3 százalékkal nőtt az előző év első negyedévéhez képest, részesedésük továbbra is jelentős a használt mezőgazdasági gépekkel szemben, azaz állományuk 85,9 százalékot tett ki 2016 első negyedévében (20. ábra).

A hitelek állománya 19,7 százalékkal tovább csökkent, a pénzügyi lízing népszerűsége erősödött, vagyis 16,1 százalékkal emelkedett az előző évi állományhoz képest az aktuális negyedévben.

20. ábra: Lízingcégek mezőgazdasági tőkekintlevőségeinek⁶ alakulása

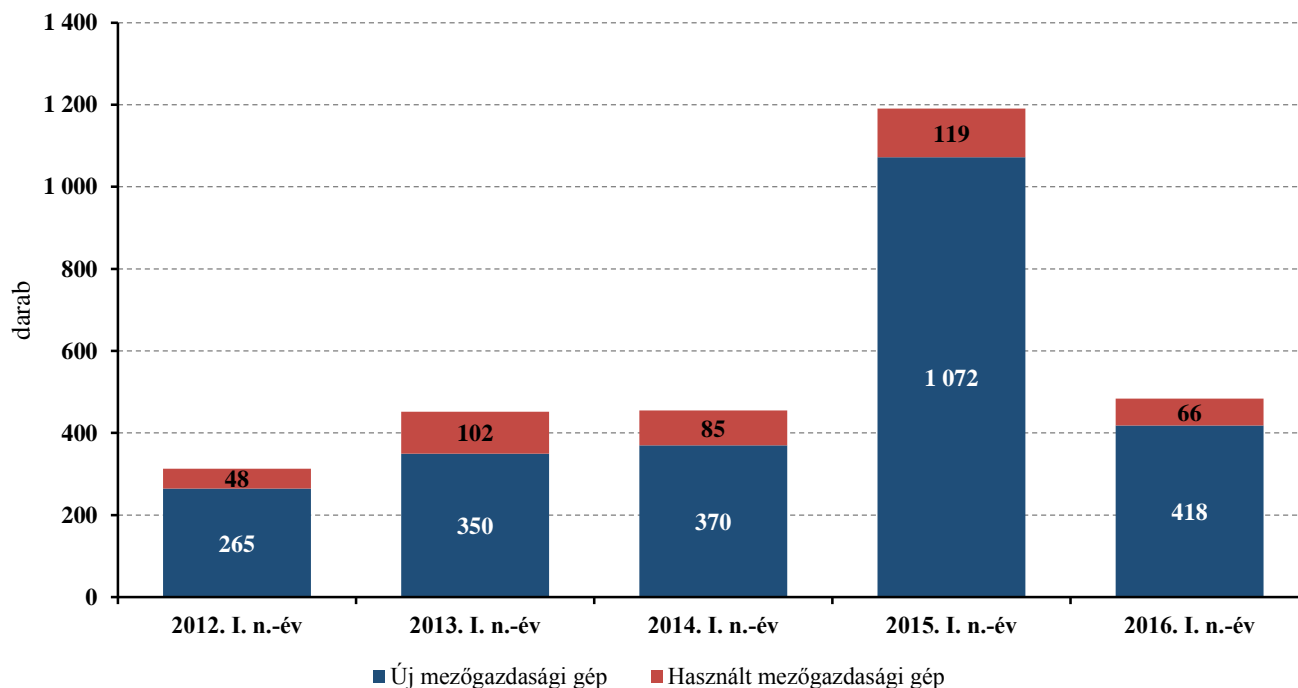
Megjegyzés: A pénzügyi lízing állományának egy része az MNB társas vállalkozásainak hitelállományában is szerepel.
Forrás: a Magyar Lízingszövetség adatai alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

⁶ Fordulónap után esedékessé váló, már folyósított, de még nem lejárt, ügyféllel szembeni tőkekövetelések összege.

A megkötött lízingszerződések számának csökkenése tovább folytatódott 2016 első negyedévében, így az új és használt mezőgazdasági szerződések száma 59,4 százalékkal 484-re esett az előző év adatához

(1191 darab) képest. Míg az új mezőgazdasági gépekre kötött szerződések több mint felére (61 százaléka), addig a használt mezőgazdasági gépek lízingje 44,5 százalékkal csökkent az aktuális negyedévben (21. ábra).

21. ábra: A lízingcégek mezőgazdasági szerződésszámának éves alakulása

Forrás: a Magyar Lízingszövetség adatai alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

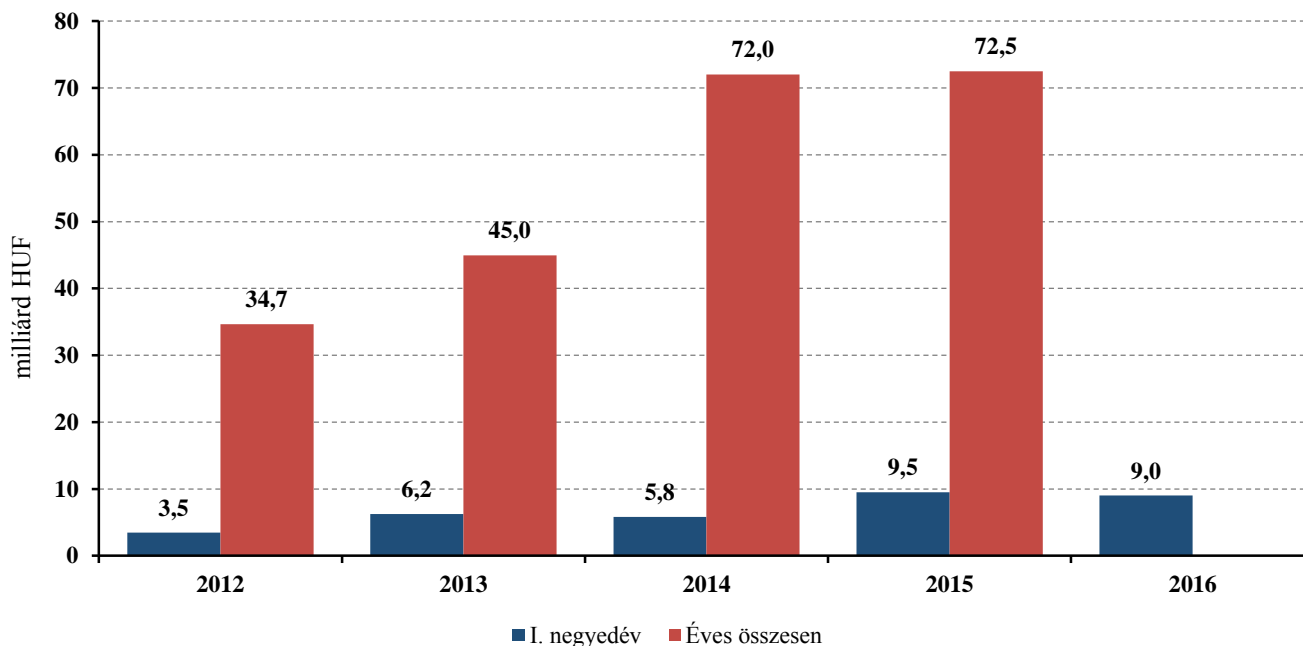
A lízingcégek által finanszírozott összeg⁷ 5,1 százalékkal 9,0 milliárd forintra csökkent az előző év első negyedévéhez képest 2016-ban. A teljes finanszírozási összegből 77,1 százalék részesedéssel bíró új mezőgazdasági gépek lízingje 0,2 milliárd forinttal 6,9 milliárd forintra csökkent, a használt mezőgazdasági gépek finanszírozása 10,7 százalékkal 2,1 milliárd forintra

apadt az előző év első negyedévéhez képest (22. ábra).

A finanszírozási összegben belül a pénzügyi lízing állománya 1,1 milliárd forinttal emelkedett az aktuális negyedévben.

⁷ A vonatkozó időszakban a finanszírozó és az ügyfél közötti szerződésben kikötött, folyósított, az ügyfél által elismert tőkerész forintban kifejezett értéke.

22. ábra: A lízinggépek mezőgazdasági kihelyezéseinek éves alakulása

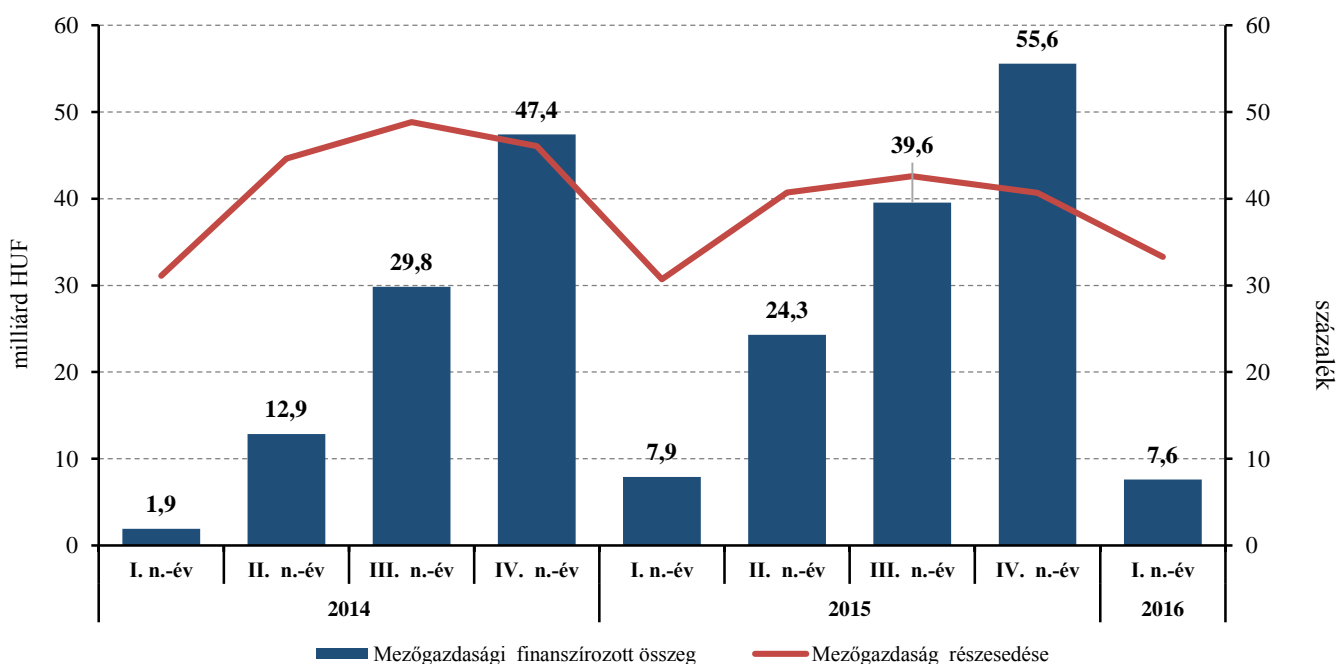

Forrás: a Magyar Lízing szövetség adatai alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

A beruházások finanszírozására kihelyezett 22,9 milliárd forint 33,3 százaléka a mezőgazdasági gépek finanszírozását jelentette az NHP keretében 2016 első negyedévében. A kihelyezett 7,6 milliárd forint 3,4 százalékkal maradt el az egy évvel ezelőtti értéktől (23.

ábra). A mezőgazdasági gépek NHP keretén belüli lízingfinanszírozásának növekedése a program sikerességét támasztja alá.

23. ábra: A lízinggépek mezőgazdasági kihelyezései az NHP keretében

Forrás: a Magyar Lízing szövetség adatai alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

Ágazati csődráták

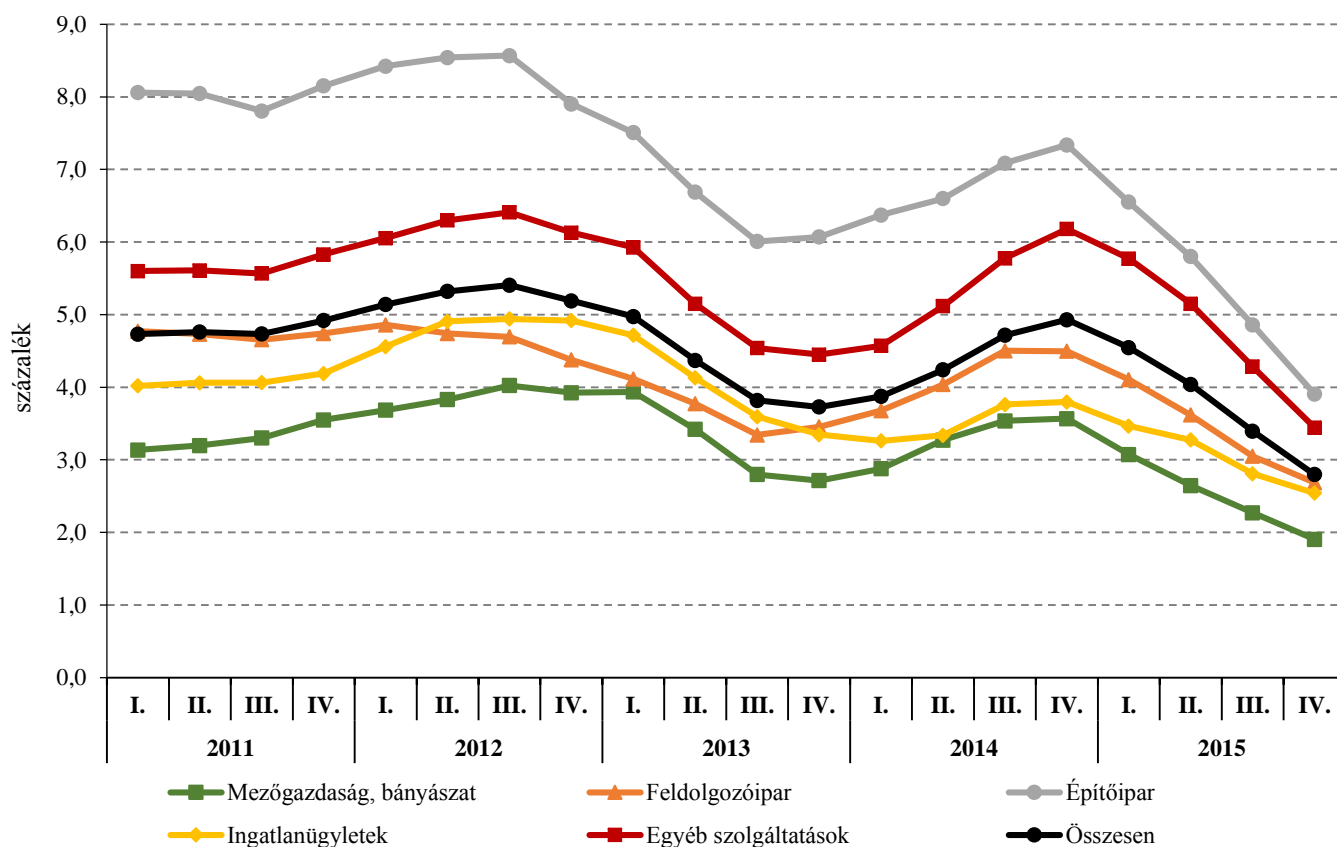
Az ágazati csődrátá egy adott ágazatban csődeljárás alatt lévő és az egy évvel korábban működő társas vállalkozások százalékos arányát mutatja. A mutató értékével képet kaphatunk egy adott ágazat pénzügyi stabilitásának helyzetéről, illetve annak tendenciájáról.

Az elmúlt öt év alapján megállapítható, hogy a nemzetgazdaság összesített csődrátája a 2015. negyedik negyedévi 2,8 százalékos értékkel a legalacsonyabb mutatónak tekinthető. A 2014. évi szabályozásmódosítás csökkentette a fantomcégek létszámát, így a működésképtelen vállalkozások kiesése megemelte a csődrátá értékét 2014 közepétől. A piac tisztulása után az egyes

nemzetgazdasági ágazatoknál fokozatosan csökkent a ráta értéke. A 2015. évi csökkenő tendenciában a jövedelempozíciók javulása is áll, amit a kedvezményes hitelprogramok támogattak.

A mezőgazdaság továbbra is a legkevésbé eladósodott ágazatnak számított, a csődrátá értéke a 2015. évi eleji értékhez képest 1,2 százalékponttal mérséklődve 1,9 százalékon zárt 2015 utolsó negyedévében. A feldolgozóiparban a mutató ugyanezen időszakhoz képest 1,4 százalékpontot esve 2,7 százalék volt, így a nemzetgazdaság többi szakágazata között a középmezőnyben foglalt helyet (24. ábra).

24. ábra: Ágazati csődráták

Forrás: Magyar Nemzeti Bank, Jelentés a Pénzügyi Stabilitásról, 2016. március

Kiegészítő táblák

20. táblázat: **Kedvezményes MFB-hitelprogramok a mezőgazdaságban és az élelmiszeriparban (kihelyezett állományok értéke 2016. III. 31.)**

milliárd HUF

Megnevezés	Mezőgazdaság		Élelmiszeripar	
	befogadott kérelmek	jóváhagyott kérelmek	befogadott kérelmek	jóváhagyott kérelmek
Agrár Forgóeszköz Vis Maior Hitelprogram	10,04	9,83	0,06	0,04
MFB Agrár Forgóeszköz Hitelprogram	3,61	2,99	1,04	0,75
MFB Kisvállalkozói Hitelprogram	0,04	0,02	0,81	0,60
MFB Új Magyarország Forgóeszköz Hitelprogram	0,11	–	0,84	0,79
MFB Vállalkozásfinanszírozási Program	0,35	0,25	7,10	6,52
Sikerés Magyarországért Agrár Fejlesztési Hitelprogram	13,61	11,53	1,60	0,79
Új Magyarország Agrár Fejlesztési Hitelprogram II.	21,00	16,76	0,49	0,27
Új Magyarország Agrár Forgóeszköz Hitelprogram II. ütem	4,26	3,89	–	–
Új Magyarország TÉSZ Forgóeszköz Hitelprogram	0,11	0,11	7,90	5,98
Új Magyarország Vállalkozásfejlesztési Hitelprogram	3,30	2,68	29,55	21,51
Összesen	56,42	48,05	64,75	37,25

Forrás: MFB-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

21. táblázat: **Kedvezményes MFB-hitelprogramok a mezőgazdaságban és az élelmiszeriparban (fennálló állományok értéke 2016. III. 31.)**

milliárd HUF

Megnevezés	Mezőgazdaság	Élelmiszeripar	Összesen
MFB Agrár Forgóeszköz Hitelprogram	0,6	0,5	1,1
MFB Vállalkozásfinanszírozási Program	0,1	2,4	2,5
MNB Növekedési Hitelprogram	3,1	2,3	5,3
Programokon kívüli devizahitel	0,4	1,7	2,1
Programokon kívüli forinthitel	6,8	10,5	17,4
Sikerés Magyarországért Agrár Fejlesztési Hitelprogram	0,6	0,0	0,6
Új Magyarország Agrár Fejlesztési Hitelprogram II.	2,1	0,0	2,1
Új Magyarország Vállalkozásfejlesztési Hitelprogram	0,2	1,9	2,2
TÉSZ Forgóeszköz Hitelprogram	0,1	0,8	0,9
Egyéb*	0,6	0,3	0,9
Összesen	14,6	20,4	35,0

Megjegyzés: Az egyéb kategória az 500 millió forint alatti vállalkozások fennálló hitelállománya.

Forrás: MFB-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

22. táblázat: **Bázispontban kifejezett kamatfelárak**

Hitelminősítés kategóriája	Biztosítékokkal való fedezettség		
	Magas	Általános	Alacsony
Kiváló (AAA-A)	60	75	100
Jó (BBB)	75	100	220
Kielégítő (BB)	100	22	400
Gyenge (B)	220	400	650
Rossz/pénzügyi nehézségek (CCC és ennél alacsonyabb)	400	650	1000

Forrás: az Európai Unió Hivatalos Lapja alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

